

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

PLASTOVY SHLIAKH

Видає Головна Пластова Булава

Квартальник

Квітень — Червень

Ч. 88

April — June

Редакція:

Mr. W. Sochaniwskyj, 1045 Bloor Street West, Toronto, Ontario
M6H 1M4

Адміністрація: 2199 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1N2
Tel.: (416) 769-7855

Редакційна Колегія:

Володимир Соханівський, Адольф Гладилевич,

Теодосій Самотулка,

Тоня Горохович — технічний редактор і співробітник

З М І С Т

надрукований на 3-ій сторінці обкладинки.

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу. Редакція застерігає собі право справляти мову, як теж часом скорочувати незамовлені надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи чи дописи, які — на думку редакції — могли б бути для когось образливі.

Річна передплата: 30 дол. ЗСА, або їх рівновартість

Просимо своєчасно повідомляти нас про зміну адреси.

Журнали, які повернуться не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за доплатою одного долара від посилки.

PLASTOVY SHLIAKH — a Ukrainian Magazine,
2199 Bloor St. West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1N2

Набрано і надруковано у Видавництві "Новий шлях"

Published by the New Pathway Publishers Limited
297 College Street, Toronto, Ont., Canada, M5T 1S2

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Квітень — червень ч. 2 (88)

April — June 1989

РЕДАКЦІЙНА СТАТТЯ

РІК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Наша найвища сучасна світова установа — Світовий Конгрес Вільних Українців — постановив назвати 1989 рік — Роком Української Мови. Немає сумніву, що наші провідники глибоко застановилися над питанням гасла року і зараз же після ювілейного року тисячоліття удержавлення християнства постановили якраз українську мову у чолі місце проблематики українства в краю і в діаспорі. Це якась подивугідна надзвичайна і при тому спонтанна співзвучність на батьківщині і в діаспорі, поза межами її. Вглибившись у це, можна запитати, чи це справді таке важливе в час назриваючих великих змін у світі, щоб починати від мови? Виглядає, що так, не зважаючи на все інше важливе, а до того "голос народу є Божим голосом" і так саме життя піддає під увагу української громадськості справу мови, бо, "коли не буде мови, не буде народу" — писав хтось з України. Безсумнівно, що живучи у вільних країнах

світу, це виглядає дивно, можливо навіть смішно, щоб цілий народ мусів боротися за свою рідну мову навіть у своїй "державі" — республіці, яку домінують "злослива імперія", біла і червона, так настирливо намагалась і намагається усунути, знищити, зліквідувати різними прерізними можливостями та перфідними засобами, включно з нелюдським насиллям всюди присутньої поліції над поневоленим народом. Це справді мусить бути дуже соромно тим деяким сумлінним і інтелігентним одиницям цієї "злосливої імперії" слухати такі сильні та болючі закиди й частіші голоси всього вільного світу про їхнє "імперіяльне" насилля над свободолюбивим українським народом. Це не тільки емоційні вибухи стуженого за батьківщиною і рідною мовою якогось бурлаки-емігранта. Ось тут, наприклад, голос людини — спокійної і розумної, без особливої ненависти до нікого, не галасливої, що тепер перебувала в Києві, столиці України: "До вечора залишалось ще кілька годин, і ми, розбившись на малі групки, по 2—3 особи пішли прогулятися Хрещатиком, оглянули крамниці, переїхались київським метро (підземкою), щоб відчутти атмосферу міста. І тут раптом вдарила нас гірка й жорстока дійсність. Це не те саме, що читати в пресі про зрусифікований Київ, коли ви раптом опиняєтесь самі на вулиці, ніби серед чужого моря. Звідусіль чуєте тільки російську мову, усі написи на шильдах і крамницях по-російськи, у крамницях і всюди інде відповідають вам по-російськи. Ми зумисне звертались до кільканадцяти осіб, ніби розпитуючи про дорогу, і завжди неодмінно одержували відповідь тільки російською мовою, а при тому часом ще згірдливу усмішку на добавок... Виглядає, що у довгому процесі неволі і русифікації затратились у загалу історична пам'ять, затратилась українська душа. І ця свідомість була нам дуже болюча. Ми якось приникли, посумніли, і цей настрій не покидав нас аж до від'їзду". Оксана Сосновська. В дописі "Україна оком туриста" ("Наша мета", ч. 3, 4. 1989 р.)

Це сьогодні неначе відкривається земля і з під темних підземельних тунелів советського "раю", чи краще з Дантового пекла ви чуєте розпучливий голос скорботної української людини, що громовим тоном прошиває світ: "Я українець":

*...Я растерял, как воду из горсти,
Тот клад, что подарил в неволе прадед, —
Не знаю языка, сказать по правде...
Простите сыновья, и дочь, прости.*

*Прости мене, мій прадіде-козаче,
Прости мене, мій споконвічний краю,
За те, що на російській мові плачу
Об тім, що мови рідної не знаю.*

В. Шовкошитний.

*Ось це є наша дійсність і з нею мусимо ми і наша спільнота
тут і там давати собі раду та відповідно діяти.*

В. Соханівський.

КНЯЖА ГОРА

Пам'яті Т. Г. Шевченка

По довгій неволі хотів тут віку дожити,
на Княжій горі, над коханим своїм Дніпром.
Вже так натомився за краєм своїм тужити,
що вірші, здавалось, ридують уже під пером.

Ходив по горі і дихав на повні груди.
Оце вже я дома?! — аж віри очам не йму.
І княжого міста прадавні дивні споруди
уламками фресок в землі усміхались йому.

.....
А завтра поїду. І, може, усе це — востаннє.
Цей берег... цей вітер... ці люди привітні в селі...
І вже з Петербурга буду пити листами
той спогад, ту мрію — жити на рідній землі!

І друзі там є. І «Слепую» писав я, і «Тризну».
А вірші ридують... Отак і життя промине.
Будь прокляті всі, хто відняв у мене вітчизну!
Але у вітчизни ніхто не одніме мене.

Ліна Костенко.

Орест Гаврилюк

НЕВЖЕ ВІДРОДЖЕННЯ ПЛАСТУ В УКРАЇНІ?

Слідкуючи за проявами посиленних змагань до національної свідомости на рідних землях, подибуємо в останніх місяцях теж інформації про намагання відновити Український Пласт там, де він вперше спалахнув ідеєю служби Богові й Україні, помочи іншим і життя за Пластовим Законом. Радіє серце, що там — в Україні, пластова ідея вічно жива. Провід Українського Пласту у вільному світі (не:“еміграційного” Пласту, як дехто каже) — Головна Пластова Булава — з ентузіазмом прийняв вістку про заходи щодо організування Пласту в Україні. Сильніше забилися серця всіх пластунів і пластунок згуртованих у крайових пластових організаціях, які разом творять Конференцію Українських Пластових Організацій (КУПО).

Який же той Пласт в Україні і яким ми хотіли би його бачити?

Годі дати точну відповідь на першу частину поставленого питання. Вістки, що доходять до нас неперевірені, передавані з уст до уст по кілька а то й кільканадцять разів, і дійсно таки скупі. Знаємо, що збори одної з напів-леґальних організацій, що постали в Україні, рішили відновити Пласт. Знаємо, що названо людей, які мають це робити. Знаємо, що пластуни з України брали участь у форумі естонської молоді. Стільки й усіх конкретних відомостей. А хотілось би знати багато більше! Хотілось би знати — все! Скільки тих пластунів? Де вони? Хто вони? Як проводять свою Велику Гру?

Відомо, що Пласт у Галичині, зокрема у Львові, втішався великим авторитетом і признанням з боку українського суспільства. Як висловилася недавно одна львів'янка: “Про Пласт у Львові всі знають!” То ж і не диво, що вуглики пластової ватри

зайнялися полум'ям якраз у городі Льва. Нема вісток про Пласт на центральних українських землях. Там він був і мабуть остає дотепер менше відомим.

Очунявши трохи з початкового захоплення, треба упоратися з настирливими питаннями: що конкретно являє собою сьогодні Пласт на рідних землях? для яких цілей його організують? доводиться знову ж таки ствердити, що точних відомостей на поставлені питання в нас нема. А здогади можуть бути прерізні.

Дуже легко й вигідно будь-якій групі капіталізувати на доброму імені Пласту, щоб залучити в свої ряди молодь і використовувати її для власних вузьких цілей. Проте само вживання назви “Пласт” не робить організації Пластом. Треба поцікавитися: яке його ідеологічне спрямування? яка виховна система? яка організаційна структура? Якщо хтось, може, зміряє до політичної заангажованости молоді через Пласт, то це неминуче доведе його до його скорої ліквідації, а за тим не зможе він досягти тої шляхетної цілі для якої він був створений своїм основоположником: виховати повноцінну, добру українську людину.

Будучи, одначе, доброї гадки, хочемо висловити свої сподівання. Надіємося, що Пласт в Україні і надалі спочиватиме на тривких і незмінних від першого дня його існування ідеологічних основах. Вони подані в Пластовій Присязі і Пластовому Законі. Надіємося, що українська молодь співатиме незмінно Пластовий Гимн і черпатиме натхнення з пластової відзнаки на грудях: трипелюсткової лілеї, вплетеної в тризуб. Вона практикуватиме патріотичне самовиховання та школення характеру за допомогою і під опікою старших. Праця проходитиме в пластових гуртках, які є основою структури пластової організації.

Як же можемо сприяти поширенню Пласту в Україні? Ясно, що треба подати помічну руку де така поміч потрібна й можлива. Вже знайшлися такі, які готові в тому напрямі діяти. Але дуже важливо, щоб усі такі наміри були координовані так, щоб добитися можливо найкращих вислідів і не розсіювати спроможностей. Тому кінечним є, щоб усі проекти були узгіднені з Головною Пластовою Булавою, на якій плечах лежить відповідальність за зв'язки з пластунами в цілому світі, включно і насамперед з Україною. Діяти треба так, щоб не нарушити

недавно проголошеного в Радянському Союзі закону, на підставі якого зв'язки з закордонними організаціями можуть бути причиною ув'язнення на протяз до десяти років.

Виходячи з повищих міркувань, Головна Пластова Булава в дні 25. III. 1989 закомунікувала крайовим пластовим організаціям своє сучасне становище, кажучи: "Пласт не організує, не фірмує, не спонзорує, ні не переводить поїздок з вільного світу в Україну. Проте, заохочуємо пластунство відвідувати батьківщину під опікою батьків, чи інших відповідних чинників. ...Зв'язки з Пластом в Україні належать до прерогатив Головної Пластової Булави. Ніяка група, що їде в Україну, не репрезентує Конференції Українських Пластових Організацій і її членів — крайових пластових організацій вільного світу".

Дасть Бог, уже близький той день коли, станувши плече об плече з пластовими побратимами України, піднімемо пластовий стяг на нашому любому Соколі!

23. V.1989.

ЛИСТ ДРУЖНЬОГО ЗВ'ЯЗКУ "СІРОМАНЦІВ"

Дорогі Друзі!

В Україні, як знаєте, відбуваються сьогодні епохальні події, яких ніхто не сподівався і які матимуть далекойдучі наслідки на нашу історію. Ці події прийшли так скоро, так неочікувано, що ніхто з нас, українців в діаспорі, не був на це приготований і ніхто тепер не знає як на це все реагувати. Наші славні партії, організації, преса тощо — які завжди перед тим мали відповідь на кожне питання і кожну проблему, стоять тепер здивовані і неприготовані, і лиш стараються "добігати" за подіями на Україні, які розвиваються блискавично, з місяця на місяць, з тижня на тиждень, з дня на день. Та й наш Пласт не зайняв якогось виразного становища, як має зреагувати на події в Україні, чи — що важливіше — як **взяти ініціативу** в цій ситуації, щоб **активно** допомогти нашому народові на рідних землях в його критичній годині.

А допомога потрібна. Нас, від маленьких дітей навчали в наших родин, у Пласті, в українській школі, у всіляких

установах нашого суспільства, що ми маємо жити для України і, що коли прийде пора, ми мусимо активно допомогти нашому поневоленому народові стати "в народів вольнім колі"...

Пора прийшла. Що ж ми робимо, щоб допомогти Україні? Не багато. Що ж ми **повинні** робити?

Над цим питанням треба добре застановитись, бо ситуація дуже складна, зовсім не така, як ми собі уявляли колись. Нема в Україні збройного повстання, державного перевороту, чи збройної боротьби за волю — хоч, не виключене, що й до того може прийти. Але існує там сьогодні **революція** — якщо під тим словом розуміємо спонтанну і ґрунтовну зміну в суспільстві. Нема там сьогодні вільної України, але є нарід, який **пробуджується**, який усвідомлює собі своє становище, і який хоче **зміни**. Горбачівська "перестройка" і "гласність", які мали за ціль економічну зміну застоного советського суспільства, викликали в СРСР зовсім інший ефект: спонтанне політичне, етнічне, культурне і релігійне розбудження народу, головно в республіках поза Росією. Надзвичайно скорє пробудження придушених емоцій в широких масах прийшло зовсім несподівано для уряду Горбачова, який практично стратив контролю над дальшим ходом подій і сьогодні лиш реагує на щораз то нові явища неочікуваної революції.

Кожний, хто слідкує за ходом подій в СРСР, головно, хто побував там недавно, знає, що відбувається там сьогодні, це вже не ізольовані акти відважної, але приреченої на невдачу, горстки дисидентів-інтелектуалістів, як було дотепер. Це спонтанний рух народу, це свого роду експльозія нагромаджених у народі незаспокоєних бажань: до кращого майбутнього, до волі й самовислову, до збереження індивідуальної та національної гідности, до чогось нового, потрясаючого... І між цими хаотичними змаганнями — прагнення до більшої свободи численних національностей Союзу; це найнебезпечніша справа для уряду в Москві.

Не дурім себе: панівна верства в СРСР не віддасть легко своєї влади і привілеїв. Ані не віддасть добровільно російський нарід своєї імперії. Є там мільйони бюрократів-апаратчиків, які стратили б всю свою силу і привілеї, якщо б народня революція увінчалась успіхом (існує приблизно 4 мільйони самих членів КГБ, яких ніхто не пусти в "layoff"). Ці люди будуть

протиставитись всіми засобами будь-яким змінам. Та й сам уряд Горбачова абсолютно не бажає "попустити" змаганням поневолених народів. Ми вже бачимо репресії в Грузії, в Прибалтиці, в Галичині; а тепер уряд видає нові закони, які грозять великими карами будь-кому, хто хоче відділити частини Союзу.

Отож маємо там стан назриваючого конфлікту: з одного боку панівна верства, яка не хоче допустити до змін, з другого — розбуджений нарід, який засмакував свободи і її добровільно не віддасть. З одного боку російська імперія, з другого змагання до самостійности поневолених народів. Цей конфлікт легко не розв'яжеться. Що там буде — важко передбачити. Але перед нами, можливо — часи заколоту, терору, репресій, заворушень, може й кровопролиття. Часи революції. І ми собі повинні ясно здати справу з цього, що в наших контактах з Україною ми граємось із вогнем, із непередбаченими силами історії, із стихійними, хоатичними рухами революційного, розбудженого народу, а з другого боку із урядом, який стратив контролю над ходом подій і реагує на все спаніковано. Це небезпечна комбінація. Чи це означає, що ми не повинні нічого робити? Зовсім ні. Я думаю, що є три категорії речей, які ми можемо й повинні, мусимо робити, а саме: 1) допомагати українцям в Україні в планах економічної і фінансової розбудови; 2) у поширенні інформації і 3) активістам в Україні в їхніх намаганнях національного усвідомлення мас українського народу.

Щодо першого завдання, то про це я тут не хочу багато писати, бо про це багато говорить цими днями (про це варто написати окрему статтю). Коротко: є дуже важливо, щоб Україна скоро перейшла на систему приватних підприємств і розвинулась економічно. Економічна сила може дати політичну силу українській республіці і більший вплив у Союзі. Їм потрібно там не так фінансової допомоги, як **знання**, себто бізнесової консультації, як закладати і провадити підприємства, як конкурувати з іншими, як зорганізувати систему приватного збуту товарів, як притягнути вклад капіталу з-за границі тощо. Ця ціла ситуація дуже, а дуже складна і міняється з дня на день. Треба тут бути надзвичайно обережним — це не для аматорів!

Завдання 2 і 3 із собою пов'язані. Як напевно знаєте, в Україні діє тепер т. зв. "**Рух**" — об'єднання різних товариств, які змагаються за збереження рідної мови, культури, довкілля тощо.

Одним із рушіїв Руху є Товариство Української Мови ім. Тараса Шевченка. (Можливо, всі бачили "Заклик" цього Товариства: "...до всіх українців, в Україні й не в Україні суших" — себто і до нас). Українська мова стала метафорою української культурної незалежності, то ж боротьба за її визнання має дуже далекойдуче значення. Ми маємо моральний обов'язок це Товариство піддержати, як і цілий Рух.

У програмі Товариства Української Мови велику роль відіграють комп'ютери. З одного боку — це засіб друкувати й поширювати інформацію ("desktop publishing", чи — як це кажуть в Україні — "друкування на столі"). Але, з другого боку, комп'ютери мають теж величезне **символічне** значення для наших братів в Україні — прочитайте лиш статті Леоніда Н. Іваненка, які появились у газеті "Культура і Життя", а теж дискусію, яку ці статті викликали. У цих статтях Л. Іваненко (який сам є комп'ютерознавцем, а теж активним членом Товариства) показує, що комп'ютери, як інформаційна техніка майбутнього, можуть стати або **засобом русифікації**, або **зброєю проти русифікації** в Україні, — залежно від того, в чіих руках вони опиняться. Дуже важливо є дати цю зброю в руки Товариства Української Мови. Колись казали: "Перо могутніше за меч"; тепер можна сказати: "Комп'ютер могутніший за атомову бомбу". Даймо ж цю могутню зброю нашим братам в Україні. Закликаю всіх друзів-Сіроманців причинитись до цього діла. Хоч в цей маленький спосіб, зробімо щось корисного для України в цей критичний момент нашої історії. Хай це буде початком нашої допомоги нашим братам в Україні, в їхніх змаганнях за майбутнє українського народу.

Старий Вовк (Михайло Мохнатий).

"Найбільше і найдорожче добро в кожного народу, — це його мова, ота жива схованка людського духу, його скарбниця, в яку народ складає своє давнє життя і свої сподіванки, розум, досвід, почування".

Панас Мирний.

У ЦЕНТРИ ЕВРОПИ — ЧОРНОБИЛЬ!

Аварія на Чорнобильській АЕС 26-го квітня 1986 року навечно вписала в літопис людства це українське містечко. Та чи так само надійно вкарбувалося воно в свідомість людей? Чи справді, як заявляє дехто, з цієї катастрофи почалася нова ера в нашому духовному житті? У нашій психології, громадській поведінці, у ставленні до минулого і майбутнього? У приборкуванні тієї руйнівної сили, яка творить трагедії особисті, національні, вселюдські і яка має назву коротку і загальнознану: егоїзм? Егоїзм індивідуальний і груповий, соціальний і національний, професійний і державний.

Уже чимало сказано про те, що причини чорнобильської трагедії — не тільки технічні і що наше суспільство виявилось морально непередготовленим до катастрофи такого масштабу. Але хіба лише морально?

Мораль виростає на ґрунті історичному. Перед Чорнобилем атомними були чорнобилі політичні, соціальні, духовні — і в Україні і в Советському Союзі загалом. В Україні — це від нашої байдужості чи нетямущості. Українські чорнобилі — не українська вина, а українська біда. Бо умови, в яких вони стали можливими і перетворилися на реальність атомної катастрофи, витворені не нашою національною волею, а всупереч їй. Вибух 26 квітня — логічне завершення історичних побоїщ, що їх пережила Україна в ХХ столітті. Втручання зовнішніх сил у процес національного самовизначення українського народу під час революції 1917 року та подальшої громадянської війни; репресивний наступ російського великодержавництва на українські советські патріотичні сили — інтелектуальні і політичні — вже з середини 1920 років; соціальна катастрофа українського селянства внаслідок насильницької колективізації і страхітлива трагедія штучного голоду 1933 року; фізичне винищення та духовне спустошення сталінською інквізицією української інтелігенції; Друга світова війна, трагізм якої для

нашого народу посилювався важким і суперечливим національно-політичним становищем; безперервна 300-літня психологічна війна проти нас у вигляді боротьби з т. зв. “мазепинством”, “сепаратизмом” та “українським буржуазним націоналізмом”; могутній національно-політичний та духовний натиск на Україну російського шовінізму в 70-х роках цього століття — усе це розчистило історичний майданчик, на якому вироста Чорнобильська АЕС та її подальша трагічна доля. А поруч Чорнобиля на густо населеній і перенасиченій промисловістю українській землі ще кілька таких самих бомб уповільненої дії. Атомному наступові союзних, а точніше, російських відомств на Україну не було кому поставити заслін. Не було політичної демократії, в умовах якої не могли б вирости такого масштабу аморальні сили, що знехтували б безпеку людей в ім'я вузьких прагматичних інтересів. Не було відповідального перед народом республіканського керівництва, яке стало б на захист української землі та її народів. Не було національної української свободи, яка ніколи не погодилася б на свободу хазяйнування на своїй території позареспубліканського економічного егоїзму.

Чорнобиль — проблема передусім політична. При чому її суспільна сутність настільки щільна і безпосередня, що стає проблемою політично-моральною — і внутрішньо і зовнішньо. Зовнішньо — як проблема ставлення до нас, українців, сучасного світу, починаючи з сусідів.

Не люблю слова “феномен”. Воно вже досить затерте. Однак тут, на цьому місці, мені хочеться вжити саме його — сказати на повен голос про український феномен європейської та світової історії ХХ століття. Розумію, яку зверхню, зневажливу, великопанську усмішку породять мої слова у сильних світу цього. Мовляв, провінційні жалі їх претенсії, хуторянський погляд на історію крізь вузьку щілинку власних інтересів.

Що ж, не займатиму уваги можновладних, владних і просто безпечних і задоволених — не вдаватимусь до широкої історичної аргументації. Нагадаю тільки: сьогоднішня провінція заявляє про себе вибухом Чорнобиля. А Чорнобиль у центрі Європи. На землі 50-мільйонного українського народу, самобутня історія якого сягає в глибину тисячоліть. Народу, який не раз голосно заявляв про своє історичне існування і про свою волю до національної

свободи, але в ХХ столітті опинився в мертвій зоні геополітичного небуття і неуваги з боку, образно кажучи, европ та америк. Мало сказати — неуваги: про нас переважно, просто не знають. Для закордону Советський Союз все ще “Росія”. А його численні народи — “росіяни”. Так сприймають нас політики, так говорять засоби масової інформації. Як же, в такому разі, простому смертному на Заході зрозуміти, що, скажімо, українці та білоруси — окремі самобутні народи, які століттями ведуть виснажливу боротьбу за своє існування?

Кажуть, Роналд Реген на початку 1980 років якось заявив: нехай українці доведуть, на що вони здатні. Не знаю, чому більше дивуватися тут: незнанню президента, чи його не вельми високоморальному поглядів на світ.

У 1932—33 роках на родючих полях Східної України помирили від штучного голоду мільйони українських селян. Світ, зокрема політичний, майже не помітив цієї “провінційної” події. Московський кореспондент газети “Нью Йорк Таймс” Волтер Дюранті, як висловився його англійський колега, писав про голод і становище в Україні “фантастично фальшиво”. В 1933 році в ЗСА визнають Советський Союз, наступного року, за рекомендацією американського уряду, СРСР прийнято до Ліги Націй.

Ще кілька промислових свідчень про ставлення до українського чорнобиля 1933 року. Без коментарів Малком Магеріч, англійський журналіст, у 1933 році був московським кореспондентом газети “Манчестер Гардіан”. В інтерв’ю 1983 року заявив: “Без сумніву, це був один із найбільших злочинів наших часів, не менший, ніж жидівська катастофа чи вірменська різанина, але мене завжди вражає, як люди, говорячи про великі страхіння нашого століття — Авшвіц, Гірошіму та інші, ніколи не згадують голод в Україні. Якось, після всіх тих років, ще не усвідомлено того факту, що Сталін у 1930 роках убив набагато більше людей, ніж Гітлер винищив жидів”.

Ален Безансон, професор Сорбони, знавець східно-європейських проблем 1913 року: “У цілому демографічний дефіцит за 1930-ті роки в Україні становить приблизно сім мільйонів осіб. Тим самим, в абсолютних числах — це масакра, яка арифметично дорівнює винищенню жидів заповдіяному Гітлером. Але, тоді як кінцевий наслідок винищення жидів відомий усьому світові, тоді як воно стало об’єктом дослідження

великої літератури на всіх мовах і пам’ять про нього побожно і пильно зберігається, штучний голод п’ятдесяті роковини якого ми сьогодні відзначаємо, лишається майже невідомим”. І далі зі слів професора (Брошура видана в Брюселі 1983 року під назвою “Голод в Україні”) подала приголомшливу, але вірогідну картину тогочасного становища. Правдиво освітлювали події також інформаційні статті, друковані у великих європейських газетах.

Проте, в той самий час французький прем’єр Еріо свідчив, що він, подорожуючи по Україні, нічого іншого не бачив, крім добробуту заможних колгоспів, добре відгодованих дітей, що пашіли здоров’ям”. Борис Суварін опублікував в 1938 році свою велику, клясичну працю, яка лишається й сьогодні фундаментальною. Але, в цій праці, під назвою “Сталін” немає навіть згадки про голод в Україні”. “Страшна книжка Василя Барки з’явилася (у французькому перекладі) щойно 1981 року і мені здається, що вона не знайшла того поширення, на яке заслуговує”.

У післясталінський час, від середини 1960-их років і до сьогоднішнього дня, українські патріотичні сили зазнавали і зазнають чи не найбільших у Советському Союзі репресій, у тому числі й карних. Те, на що у Москві влада не звертала уваги, у Києві ставало причиною ув’язнення. А вирокі виносилися неодмінно жорстокіші.

З другого блку український опір неосталінізму був і залишається гідним. Можливо, він неадекватний нашій кількісній величині, але цілком співмірний із нашим становищем і волевиявленням інших пригноблених народів.

Однак, і я знаю це з власних тривалих спостережень, для політиків ближніх і дальніх, для засобів масової інформації Заходу, українська національна доля була і залишається лише пропагандистським матеріалом — не окремою, самодостатньою політичною проблемою. А втім, навіть суто інформаційне ставлення до нас упереджено вузьке, обмежене.

Оце психологічне заломлення сучасного історичного погляду на Європу, коли в ній, у самому центрі не бачить 50-мільйонного народу з його трагічною долею і надлюдськими зусиллями до виживання, я називаю українським феноменом людської історії ХХ століття. Тобто, явищем незвичайним і надзвичайним.

Знаю: політика чутлива до когось тоді, коли вона мусить бути такою. А якраз про це я й веду мову: про егоїзм, який у сучасному світі стає дедалі небезпечніший, для егоїста також, і який повинен відступити перед моральною силою людської солідарності. Говорю про право сильного, яке нині, в екологічних реальностях атомного століття стає руйнівним і для володаря сили. Отже, в інтересах загального порятунку мусить поступитися місцем рівному праву на свободу всім, малим і великим, слабким і сильним. Мусимо усвідомити, що до Чорнобиля не підготовлене морально та політично не тільки советське суспільство, а й Захід загалом — ні Європа, ні її заокеанські відростки — ЗСА та Канада.

Чорнобиль — застереження усім українцям, щоб не легковажили власною долею і ще серйозніше задумалися над своїм майбутнім і над своїм сучасним, бо наше природне становище вже настільки зруйноване і шкідливе для здоров'я, що виникає загроза самому фізичному існуванню українському народу і всій людиності України.

Застереження сусідам, яким так важко перебороти інерцію великодержавного ласого погляду на нас.

Застереження Європі, яка начебто пильно приглядається до новітніх проектів "спільного дому", але, з усього судячи, не бачить українського помешкання в тій привабливій архітектурній споруді.

Застереження світові, який дедалі глибше усвідомляє єдність і взаємозалежність людства, але значно важче доходить розуміння, що надійну безпеку може гарантувати йому лише демократія і вселюдська свобода, а не урівноваження егоїстичних інтересів великодержав. Стабільність на основі такого урівноваження занадто хистка.

Застереження, застереження, застереження... Чи не образа слабкого говорить моїми устами? Образа скривджених, які нездатні захистити свою правду? Хай і так. Але ж, тоді повернемося до правди Чорнобиля, а нею — до проблеми моралі, моралі сильного, який стоїть на березі історії і спокійнісінько спостерігає потопельника: мовляв, нехай той доведе, що здатний виплисти...

Кілька фактів — дивовижних фактів на доказ того, що в ставленні до нас, українців, сучасний світ іще не переріс оцю згубну мораль — мораль сильного. Звернімо увагу — перед лицем

чорнобильської трагедії — і людей освічених з інтелігенції.

Російський поет Андрей Вознесенський, людина прогресивних, демократичних поглядів, відгукнувся на чорнобильську катастрофу віршем, у якому немає мови ні про Україну, ні про український народ, для поета Чорнобиль (і географічно і ідейно-морально) — Росія. Вірш А. Вознесенського надрукувала центральна російська газета.

Працівник газети "Правда" В. Губарев на тему Чорнобиля написав п'єсу "Саркофаг", яка йшла і на закордонній сцені. Автор наприкінці твору називає прізвища — до речі, прізвища суціль українські — реальних героїв трагедії, отже уточнює, що йдеться про Чорнобиль. Але в тексті п'єси говориться про... Росію. Про події в історії... російській!

Вже після Чорнобиля, восени 1988 року, у Москві створено "Товарищество русских художников", фундаторами якого стали відомі представники російської культури: Валентин Распутін, Віктор Ліхонос, Василій Белов, Віктор Астаф'єв, Міхаїл Савіцький, Анатолій Іванов, Юрій Лошиць, Аполон Кузмін та інші. Товариство виступило зі "Зверненням до художників, учених, діячів культури, трудівників Росії, у якому відверто ототожнено Росію з Советським Союзом і немає ні слова про СРСР як про федерацію суверенних республік, про право неросійських народів на державне самовизначення — у тій чи іншій формі. Від початку до кінця "Звернення" пройняте патосом російського великодержавного шовінізму.

Отака зворушлива "інтернаціоналістська" мораль далеко не рядових діячів сучасної російської культури. Мораль сильного, аморальна ідеологія великодержавної сили.

А Європа? Вона в особі Міжнародної футбольної асоціації (УЕФА) призначила на 26 квітня ц. р. матч на першість світу між зарубіжними командами СРСР і НДР. Матч... у столиці України. Ні звернення українських "зелених", ні обурення української громадськості не спонукало Асоціацію відмовитися від своєї блюзнірської ухвали. Ніхто в світі не приєднався до українського протесту. У день третьої річниці Чорнобиля пам'ять про трагедію нашого народу було осквернено футбольним ревищем в українській столиці. Чи можна собі таке уявити, щодо Гірашіми чи Нагасакі?

На закінчення, ще одна рисочка до картини українофобського феномену. Недавно, під час обговорення в

Москві радіаційної ситуації внаслідок чорнобильської аварії, один високопоставлений російський медик (Знаю про це з публічного виступу очевидця) напівжартома кинув репліку: "Хахлу видержать всьо"!!!!

Тут усе феноменальне: і образливе вуличне прізвисько на нашу адресу з уст академіка, і розуміння проблеми екологічної безпеки, глибина морального занепаду людської свідомости.

Українці витримують усе? Гірка похвала нам! Але чи витримає світ нас, нашу долю? Не забуваймо: вона, наша доля, уже заговорила голосом Чорнобиля.

"Весна рідного краю". Репродукція гравюри Василя Лопати.

ПЛАСТОВИЙ КОНГРЕС ТРЕТІЙ

Орест Гаврилук

ПКТ: І ЩО ДАЛІ?

Після чотирьох років праць Пластовий Конгрес Третій ще не закінчився. 10-ті Збори КУПО рішили, що пакт ПКТ має продовжуватися. Підставою для такого рішення був погляд більшості учасників Зборів, що ПКТ не провів докладної аналізи всіх аспектів дії Українського Пласту, як цього вимагає Статут КУПО.

Перша сесія ПКТ, 6. X. 1984 р., розглядала теми:

- Вірність Богові,
- Вірність Україні,
- Мета Пласту в 2000 році.

Безпосередньо по тій сесії, до проводу Конгресом прийшли нові люди, які зосередили свою увагу на "Візії вічної української діаспори". Ця концепція тяготіла над дальшими працями ПКТ.

На четверту сесію ПКТ, 19. XI. 1988, яка була подумана як заключна сесія, приготовлено брошуру п. н. "Пластовий Конгрес Третій — Розважання і Рекомендації". Візію вічної української діаспори тут поширено доданням "Креда Діаспорного Українця". Одинокою рекомендацією по виховній лінії (це в організації, яка по своїй суті є **виховною!**) було пропонуване введення функції ройових і гурткових батьків/матерей. А далі — представлено далекойдучі рекомендації на поділ Пласту на дві організації: молодечу й громадянську. Ця остання мала б відати, сливе, чи не всіма справами української діаспори.

Свого роду реакцією на напрям, яким пішов ПКТ поміж першою й четвертою сесіями була Третя Відправа Пластового Активу в ЗСА, у Філядelfії, 11 — 12. УІ. 1988. Обговорено було такі теми:

- Мета Пласту й прикмети пластунів,
- Мрії та перешкоди у виховній праці,
- Засоби для зменшення перешкод,

— Мета у практиці: 1988, 1998.

Висновки з відправи переслано до вжитку Конгресової Комісії. Одначе в публікаціях ПКТ не знаходимо слідів цієї відправи, ані нічого, що вказувало б, що її висновки були брані до уваги на форумі Конгресу.

А що далі?

Новий головний провід Пласту стоїть перед завданням покликати Конгресову Комісію, яка мала б продовжувати Конгрес і довести його до заключення. Тут хочу висловити деякі свої думки, як одного з членів Пласту, з виразним застереженням, що вони ніяк не мають впливати на ініціативу Конгресової Комісії ні обмежувати діпазон її дії.

На мою думку Конгресова Комісія повинна.

1) Переглянути рекомендації Пластового Конгресу Другого й устійнити, які з них зреалізовано, які далі повинні бути реалізовані, а які неможливо зреалізувати.

Переглянути висновки дотеперішніх праць ПКТ, як і Третьою Відправи Пластового Активу в ЗСА, а також подібних праць переведених у інших краях, піддаючи зокрема критичній аналізі їх зформульовання. Слід нам пам'ятати, що добре є мати візію на далеке майбутнє, але й треба теж шукати розв'язки практичних проблем, які життя ставить перед нами вже тепер. Можна спитати, чи — проголошуючи "Кредо Діаспорного Українця" — Пласт не узурпує собі завдань, що належать іншим інституціям української діаспори? Те ж саме застереження можна мати до пропонованої пластової громадської організації. А коли, одначе, ми вважали б, що ці пропозиції є на місці, тоді виринає питання зміни ідейних заложень Пласту (його мета).

3. Провести дальшу дію ПКТ так, щоб дати відповідь на питання, які стоять перед нами:

а) **Чи Український Пласт повинен надалі існувати, а коли так, то в якій формі?** Дехто може вважати таке питання еретичним. А однак деякі члени Пласту покликаються на думку св. п. пл. сен. Цьопи Паліїв, яка твердила, що сучасна українська молодь у діаспорі не сприймає ідей самовиховання, самовідречення для добра загалу, і праці над собою, і тому Пласт треба розв'язати та ев. почати його організовувати наново. Якщо ми тепер мали б прийняти той напрям, то така нова організація могла б бути:

(i) Тільки для тих, що ставлять до себе високі вимоги.

(ii) Для молоді, що шукає тільки приємности в гурті ровесників.

(iii) Дві окремі організації, як (i) і (ii).

Що більше, є в нас пластові батьки та й деякі пластуни, які заступають погляд, що служба Україні, школення пластового світогляду й характеру тощо — це речі другорядні, а Пласт повинен у першу чергу дати дітям нагоду мати приємність, ну й створити пригожі обставини для знайдення партнерів подруж.

На останніх Зборах КУПО чули ми пропозицію скорочення Трьох Головних Обов'язків Пластуна, мовляв фраза "слухатись пластового проводу" є зайва, бо це вже сказано в 10-й точці Пластового Закону. Абстрагуючи від факту, що декому ще й досі важко погодитися зі ствердженням Пластового Конгресу Другого (Рекомендація 1-01) що "Ідейні заложення Пласту... залишаються актуальними й незмінними на сьогодні та на майбутнє", спитаймо проте, в ім'я чого мали б ми вводити такі зміни? Щоб молоді було легше вивчати текст Трьох Головних Обов'язків? Адже ж цей текст без труду вивчали й ним жили три покоління пластунів і пластунок. Чи ж сьогоднішня молодь дурніша за своїх батьків і дідів? А далі: чи ж у нас уже нема ніяких святощів? Коли почнемо потрохи лупати фундамент, що на ньому стоїть Пласт, то будівля швидко завалиться. І як далеко підемо, щоб усе якнайбільше упростити?

Сьогодні Три Головні Обов'язки, а завтра, може, доберемося до Десятьох Заповідей Божих? Можна би, чейже, шосту получить з дев'ятою, сьому з десятою і т. д. Цю лінію думки можна продовжувати й договоритися — пробачте — до нісенітниць.

Що Пласт має дати для української нації і як це досягнути? У виду сучасної боротьби за українське обличчя населення в Україні, яке становище ми повинні зайняти до тих процесів, як можемо в цьому допомогти? А яка наша роля в обороні українського імени в діаспорі? Що можемо зробити для збереження української мови? Яке наше відношення до інших проблем, що стоять перед українською громадою? До якої міри ми повинні ангажувати пластову молодь у цих справах і як це робити? Коли пишемо ці рядки, доходять до нас неперевірені вістки про спроби відновлення Пласту в Україні. Яке становище маємо зайняти до тих проявів? Ясно, що маємо моральний обов'язок нашим друзям-пластунам якнайбільше допомогти, та рівночасно уважати, щоб їм ніяк не пошкодити.

в) Які модифікації слід увести в пластовій виховній програмі? Як усучаснити програми в УПН і УПЮ?

Досі остає неполагодженим питання зміни назви УПН. 8-мі Збори КУПО рішили передати цю справу під розгляд ПКТ та покликати для неї окрему комісію.

Зарисовуються теж поважні проблеми **пластових видань**. Знаємо, що хронічно терплять вони на брак фондів. Не заперечуючи важливості пластових журналів у виховному процесі, слід, одначе, усвідомити собі, що чим раз менше число пластової молоді їх читає. Яка ж, отже, їхня роля в нашій програмі? Може настав час, щоб розглядати це питання не з точки зору вузьких пластових інтересів, але виходячи з реальних потреб і можливостей усієї української діаспори? Чи ми можемо дозволити собі і на майбутнє видавати люксові окремі пластові виховні журнали і чи це дійсно потрібне? Може доцільно почати переговори про злучення "Готуйсь" з "Веселкою", а "Юнак" з "Крилатими", щоб спільні журнали заспокоювали потреби всієї української молоді? А може пора нам поглянути на зміст видань в Україні, — чи їхній ідейний напрям в останніх часах не був модифікований настільки, щоб у якійсь мірі їх використовувати?

г) Як оживити Улад Старшого Пластунства? Цей Улад, на жаль, досі не має розпрацьованої програми діяльності. Є багато членів УСП, які, властиво, нічого не роблять. Чи це є співмірне з пластовими засадами праці над собою, служби для загалу?

г) Які проблеми має УПС і як їх розв'язати? Всупереч твердженням деяких сеніорських проводів, що УПС ніяких проблем не має, бачимо їх і тут, навіть більше, ніж в УСП, цілий ряд членів, яких єдине відношення до Пласту це те, що вони колись були пластунами. Вони не тільки нічого не роблять, але й не мають ніякого зацікавлення Пластом. Куди більше таких, яких діяльність обмежується до плачення внесків, присутності в одностроях на пластових з'їздах та участі в радах своїх куренів. Отже як використати той колосальний потенціал на користь Пласту й користь української громади? А коли ми вже згадали про ради й зустрічі матерніх куренів, то на них не раз трапляються випадки надужиття алкоголю. Не лише є це суперечне з пластовим стилем життя, але й бувають випадки порушення державних законів, коли в таких імпрезах бере участь старше

пластунство нижче віком приписаного законом для споживання алкоголю. Такі ситуації мають потенціал скандалу, а тому треба їх визнати, як діючі на шкоду Українського Пласту. Отже, як цю тему розв'язати? Не вистарчає ствердження, що алкоголь шкодить здоров'ю (це ми всі знаємо!), але треба знайти спосіб, щоб ініціатори таких випадів зрозуміли свою помилку й змінили своє наставлення.

д) Як фінансувати діяльність Пласту? Нам хронічно бракує грошей. Схвалювані на пластових з'їздах бюджети є смішно малі, та й то часто не є дотримані. Наші членські внески є багато нижчі, ніж у подібних організаціях країн нашого поселення. Ми не зуміли досі належно зорганізувати фінансові підтримки з поза-пластових джерел. А такі джерела є — не лиш українські, а й автохтонні. Для прикладу: провідна верства сливе чи не всіх інституцій української діаспори (СКВУ, крайові громадські проводи, братські забезпеченеві союзи, кредитівки, церкви, професійні та інші організації) черпається з-поміж осіб, вихованих у Пласті. У Пласті вони навчилися провідництва, організаційного хисту, служби громаді. Пласт, має, отже, моральне право очікувати, а навіть вимагати, що всі ці інституції кластимуть інвестиції в свою власну майбутність через посилену підтримку для Пласту й інших українських молодечих організацій (скажім: 5 % свого річного бюджету?)

е) Інші питання, які Конгресова Комісія уважатиме актуальними й доцільними.

4. Виготовити остаточні рекомендації ПКТ та розіслати їх до країн на 3—6 місяців перед плянованою заключною сесією Конгресу, щоб вони були ґрунтовно продискутовані на терені країн і станиць перед їх схваленням на заключній сесії. Щодо заключної сесії, то є поділені опінії: одні гадають, що вона повинна мати місце завчасу перед наступними Зборами КУПО (6 — 12 місяців), бо на Зборах КУПО обмежений час не дозволить на достатній розгляд конгресових питань. Інші ж заступають думку, що заключна сесія ПКТ повинна бути рівночасно з 11-ими Зборами КУПО, бо делегати далеких країн не зможуть два роки підряд приїздити на північно-американський терен. Можливо, що слід так запланувати, щоб зібрати членство на повних три дні: з того два дні на Збори КУПО, а один повний день на закінчення Пластового Конгресу Третього. Це питання залишається до вирішення Головною Пл. Булавою при тісній співпраці й пораді Конгресової Комісії.

3. III. 1989.

ЧУДОВА СІМКА... З КИЄВА

При кінці минулого року "Домус", один з найавторитетніших журналів у ділянці архітектурних плянувань (виходить у Міляно, Італія), нагородив групу архітекторів з Києва за виконання реконструкції будинку у трьох мешканевих бльоках на одній з найстаріших частин Києва — на Подолі. Незалежно від цієї нагоди, ця група виграла також нагороду СРСР. Автори 153 найкращих архітектурних будівель з 13 республік СРСР брали участь у всесоюзному контексті, що відбувається раз в році, і тут також київські архітектори вийшли переможцями.

На прохання "Вістей з України", архітектор Всеволод Авксентієв зустрівся з провідником групи Віктором Розенбергом для дискусії про проблеми і розвиток модерної архітектури.

Це є перша інтернаціональна нагорода в історії національної модерної архітектури. Тому й вичислюємо імена нагороджених: Віктор Розенберг, працював з Вірою Юдіною, Наталею Титовою, Наталею Родичкіною, Жанною Коник, Сергієм Захарченком і Олександром Цвяхом.

Для архітектів, що стали відомими у світі, це завжди престиж. А тепер це стало особливо потрібним завданням: культурна обміна є однією з найуспішніших шляхів розвитку і збагачення культури.

Нагорода "Домус" це приклад такої виміни, коли дві архітектурні культури здобулись на взаємне порозуміння.

Чим же праця київських архітектів викликала інтернаціональне зацікавлення. Перше всього своєю типовістю. Велике місто Київ зустрілося із потребою відбудови історичних центрів, з необхідністю при тому зберегти унікальність міста. Проект виконали кияни, але, зберігаючи історичність їхню, показали і деякі риси універсальні.

Віктор Розенберг, щоб ближче познайомитись з плянами архітектів та їх виконанням, попросив поінформувати — чи було щось особливе у плянах і за виконання самого проекту? Запитуваний довідався, що праця була особлива, і щойно тепер архітекти можуть описати всі можливі відхилення від уяви, всі труднощі, які виникли в процесі роботи. Необхідно було перебудувати будинки-апартаменти, коли ж почалися дискусії з

Товариством Охорони Пам'яток, деякі будинки завалилися. Товариство ОПам'ятників реагувало емоційно. Бо при відбудові треба зберегти історичні й культурні особливості. І тоді виникло питання: чи можливо зберегти Поділ таким історичним і культурним, якщо зруйнувати всі старі будинки. У відповіді на це питання архітекти подавали, що Поділ змінює свій профіль кількакратно впродовж історії. Необхідно зберегти концепт і архітектурний і конструкційний, а не тільки саме матеріальне втілення.

Концепт Подолу має поєднати дві протилежності — принцип вільного будівництва і класичного, регулярного й іррегулярного.

В довшій дискусії щодо збереження й охорони пам'ятників архітектури була відповідь, що екстремізм і ортодоксія небезпечні для історичної культурної спадщини. Щобільше, щоб зберігати й охороняти пам'ятки, треба нової культурної плятформи, яка допомогла б зрозуміти традиційний концепт культури. Постійне наслідування минулого в культурі веде до деградації. Щоб могли брати щось з культури для сучасності, треба постійно до неї давати. Існує своєрідний парадокс. Товариство Охорони Пам'яток повинно бути зацікавленим у прогресі архітектури, бо кожночасно її база є виявом її діяльності, а не застою.

Тепер у Києві є відбудовані три мешканеві бльоки у стилі "Київського постмодернізму". Правдоподібно цей вклад у культуру дістав таку високу оцінку в італійському журналі. І тому українським архітекам треба усвідомити чому італійські архітекти репрезентують авангардне історичне будівництво. Знайомство з італійськими архітеками буде не тільки приємністю для київських переможців, але допоможе їм через цей контакт установити нову школу національної архітектури, бо контакти міжнаціональні стимулюють розвиток національних особливостей у різних ділянках культури, а в тому й архітектури.

У. Пелех.

Виготовлено на підставі "Нюз Фром Юкрейн",

ч. 22/1989, стор. 7.

ІНСТИТУТ СУЧАСНОЇ
АРХІТЕКТУРИ

ДО ІСТОРІЇ ПЛАСТУ

Михайло Бажанський

УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТ В ДІТРОЙТІ

Тільки як причалив корабель до берегів Америки в 1949-му році, а в ньому перепливли Атлантик пластуни, вони і почали творити пластову групу в Дітройті й продовжили пластові зайняття за передбаченою програмою, на новому поселенні. Вже 9-го грудня того ж таки року створено на Загальних Зборах Пластову Станицю. Спочатку пластові сходи, збори і всі пластові відправи відбувалися по різних домівках, що утруднювало координацію праці. Настала перша, велика потреба згуртувати себе для успішного висліду виховання, а до того треба було мати свою власну домівку, особливо для юнацтва і юнацтва, що їм приписується пластовим виховним правильником. Постановлено закупити свій власний пластовий дім. Вже в 1951-му році був до диспозиції свій власний дім при вулиці Лампкін, в якому могли вміститися всі пластові з'єднання, зорганізовані в тому часі й відбувати свої регулярні сходи.

Пластовий дім послужив не тільки пластовій молоді, якої в метрополітарному Дітройті, вже в перших роках поселення, з'явилося досить багато. Пластовий дім, в тих початках переселення уживали також і новозорганізовані товариства та організації. Згадати б тільки, що перші свої зустрічі відбували українські лікарі та інженери. Там зродився дуже активний у свій час Літературно-Мистецький Клуб. Там також постала і Кредитова Кооператива "Самопоміч", бо ж Товариство "Самопоміч" відбувало у Пластовому Домі свої засідання. Засідання також відбувало і Т-во "Рідна Школа", як теж і різні Батьківські Комітети чи Збори для відзначення Голодової Облоги в Україні чи інших більших маніфестацій. Ідея придбання Пластового Дому була щасливою. Задовольняла не тільки потреби громадського життя, але головним чином уможливила зосередити молодь в одному місці і проводити плян виховної

праці після передбачених метод і правильників. Майже кожного дня в Пластовому Домі було гучно, весело і працювито. Юнацькі гуртки, новацькі рої, курені, проводи з'єднань, інструктори, різні комісії — постійно були при праці.

В літніх місяцях не занедбувано також прогулянки, теренові ігри і таборування. Табори, по більшій часті вишкільні відбувалися по чужих парках чи публічних майданах, бо не було своєї площі. Це мало свої невігоди і мало свій негативний вплив на виховання. Пластовий Сеніорат задумав в 1954-му році закупити для молоді свою власну площу для відбування пластових таборів, що є основою пластового виховання. Створено Громадський Комітет для закуплення великої посілости поблизу містечка Брайтон, сорок миль віддалі від Дітройту. До Комітету увійшли пластуни-сеніори і придбали ту посілость, яку названо "Дібровою". З тієї посілости окремо виділено частину для Пласту, яку названо "Зелений Яр", а яку вигосподарила для своїх вимог — Пластова Станиця. На своїй площі настала ідеальна можливість краще розвинути пластову працю. Спочатку, коли ще батьки і приятелі пластунів не мали фінансового забезпечення для себе, треба було господарити скромніше. На ту площу перевезено закуплений на заході міста вживаний будинок, а пізніше побудовано новий, що вже задовольняв вповні потреби вигіднішого таборування. Поправлено старий, заведено воду, електрику, газ, із старої кузні, яку мав колишній власник, зроблено кухню, до якої добудовано простору їдальню, в якій могло обідати в один час сотня дівчорі. Управлено до пластових зайнять спортову площу, яка вже в перших роках придбання мала вповні пластовий вигляд і відповідала всім пластовим вимогам таборування.

Згодом побудовано в затишному місці Пластову Каплицю, де відбувалися Богослуження, на яке приходили також і непластуни, українські громадяни, які відвідували своїх дітей, чи перебували на "Діброві", або і ті, що стало проживали на другому березі озера. Кожного року в літі організовані різні табори, станичні чи обласні тощо, якими відала кожночасна Таборова Комісія, вибирана на Загальних Зборах Станиці. Кожного року пластова молодь мала свої табори окремо, а деколи спільно, в один час новаки і новачки, та юначки і юнаки. Деколи кількість таборуючих досягало 180 осіб, а деколи і багато більше. Часто, як площа не була зайнята

пластунами, уживали її спортивні організації з терену Дітройту і з-поза нього, для своїх вправ. Кухню і площу уживали також і громадські т-ва для своїх імпрез. Тисячі пластунства перейшло пластовий вишкіл в таборах “Зеленого Яру”. Це великий вклад Пласту у громадське українське життя, бо молодь, яка придбала в таборах практичне знання і виробленість, тим самим приготувалася до майбутнього життя в громаді. Вміла краще служити в громадських інституціях, що, звичайно, оцінювала українська громадськість.

Пластовий Дім послужив і для вищих пластових установ. В ньому спочатку урядувала Крайова Пластова Старшина (КПС), а ще перед тим уповноважений для пластових справ в ЗСА. З Мюнхена перевезено до Пластового Дому Пластове Видавництво “Молоде Життя”. У ньому була короткий час Головна Пластова Старшина (ГПС). У ПДомі народилася ідея створення Головної Пластової Ради (ГПР) і Головної Пластової Булави (ГПБ). Ці дві надрядні інституції, через дві каденції мали осідок у Дітройті. Отже Пластовий Дім послужив і для всього світового українського Пласту, бо ж властиво Пластовий Дім в Дітройті, що коштував 18 тисяч доларів (в тих часах це дуже поважна сума грошей), був закуплений з фондів всього пластунства. В ньому перебували коротше чи довше визначні пластові діячі. Тут відбувалися і важливі пластові зустрічі, відправи, курси та наради. Декілька разів гостив в ньому Перший Начальний Пластун Сірій Лев, проф. Северин Левицький, що проживав у Бофало. Він же був також і на Посвяченні Пластового Дому в 1951-му році. В тому ж домі перебував тиждень Основоположник Українського Пласту д-р проф. Олександр Тисовський (Дрот), переїздом з Відня на Пластову Зустріч у Грефтоні, що в Канаді, в 1957-му році. Він же мав гутірку з усім пластунством, а в “Зеленому Ярі” відбулося загальне привітання з нагоди його приїзду і перебування в Дітройті. В тому ж Домі бували пластуни з Торонта, Чикаґа та інших околиць ЗСА і Канади. Та в “Зеленому Ярі” перебував також і другий Начальний Пластун в 1975-му році д-р Юрій Старосольський, в часі Ювілейної Зустрічі довколишніх пластових станиць надозерної смуги — Ро-честеру, Бофало, Клівленду, Дітройту і Чикаґа.

Крім призначеного пластового матеріалу, по лінії пластової методи виховання, що систематично викладався і практично

переводився в життя на сходинах, курсах, відправах і в таборах, молодь і старші члени Пластової Станиці брали участь в усіх Міжкрайових Ювілейних Зустрічах, не забували згадувати і роковини заснування своєї Станиці відзначуванням 10-ліття, 20-ліття і 30-ліття свого існування. Це давало змогу основно перевіряти пройдений шлях, поглиблювати своє знання і поробити пляни на майбутнє. Ювілейні дати Українського Пласту, це не тільки звичайні стереотипні відзначування. Це праця по гуртках, роях і куренях. Вивчення пластових дисциплін, історії, порядкування матеріалів, дбання про “Пластову готовність”.

Як вже перший Пластовий Дім став невідгидним до вживання, бо служив понад двадцять років, порішено в 1972 році закупити кращий, вигідніший, другий Пластовий Дім у містечку Воррен, при вулиці Чикаґо, де збільшилася кількість батьків пластової молоді. У тому домі є вигідних п'ять кімнат, підвалля і гараж. У півниці пороблено ще кімнати, а з гаражу зроблено велику залу на ширші сходини більшої кількості осіб. У тому домі відбувалися курси, відправи і пульсувало пластове життя не менш активне, як і в попередньому домі, хоч пластової молоді зменшилося. Були в цьому домі відвідини пластової молоді митрополита Степана Сулика.

Пластова Станиця для зв'язку з українським громадянством у великому метрополітальному Дітройті видає свій неперіодичний журнал “Вісті із Станиці”, що появляється від 1950-х років. У тому журналі подаються відомості про життя Станиці. Він розсилається безплатно всім батькам і приятелям. Крім того офіційного видання, час-до-часу появляються одноднівки з нагоди різних подій тощо. Поокремі курені видають свої бюлетені чи як вони називають їх “Листки зв'язку”. В десятиліття існування Станиці було видано багатосторінковий і багатоілюстрований Альманах.

Для видатнішої співпраці Пласту з батьками дітей організовано “Пластприят”, який за час свого існування вклав багато праці й матеріальних засобів, щоб уможливити пластовим виховникам ще краще проводити в життя пластову виховну систему, яка батькам відповідала, подобалася, бо ж це унікальна метода підходу до молоді, одна з найкращих, незаступима, про що свідчить величавий 75-літній Ювілей Пласту. Пласт з дітройським громадянством в дуже добрій співпраці. Завдяки

українському громадянству пластова молодь одержала устаткування в Пластовому Домі, в "Зеленому Ярі" й часто могла виїздити на Ювілейні Зустрічі, на табори поза Дітройтом, на Конгреси тощо. Особливо треба згадати велику матеріальну допомогу для більшої кількості молоді при виїзді до Едмонтону, що в Канаді, в 1978-му році. А Пласт із свого боку завжди давав своїх представників, з прапорами на врочисті національні свята, як 22-ге Січня, 1-ше Листопада і всі інші всегромадські маніфестації. Влаштовував разом з молодіжними організаціями пропам'ятне Свято Крут. Часто виступала і пластова оркестра, чотири трубки, шість барабанів, один бас-барабан і ще деякі музичні інструменти. Виступ її був завжди широко вітаний. був атракцією для молодих і старших.

Для точнішого перегляду життя у Пластовій Станиці треба було б подати статистичні дані. Неможливим є обтяжувати фактами до деталей. Тому покористуємося тільки звідомленням із Загальних Зборів 1967-го року. Кіш пластунів у тому році нараховував 192-ох членів. Новаків у 6-ти роях було 66, пластунів-юнаків у Курені число 13 ім. генерала хорунжого Тараса Чупринки було в 8-ми гуртках 93. Осередок старших пластунів мав 33. Кіш пластунок мав 136 членів. Пластунок-юначок у Курені 10-му ім. Ольги Кобилянської, в 8-ми гуртках було 60. Новачок у 4-ох роях було 39. Осередок Старших Пластунок мав 37. Осередок Праці Уладу Пластового Сеніорату в тому році мав 39. Разом тоді Пластова Станиця мала 367 членства. Тут треба зазначити, що цей рік не належав до найбільш чисельних. Вже в наступних роках створюються на терені Станиці два підготовчі курені УПЮ: ім. Івана Гонти та ім. д-ра Олександра Тисовського і членство дуже побільшилося. В згаданому вище році 1967 таборувало в "Зеленому Ярі" 331 пластунок-юначок і пластунів-юнаків. Треба ще додати, що в сусідньому місті Віндзор, Канада, пластуństwo належало до пластової Станиці в Дітройті. В Дітройті існує ще Старшопластунський Курінь "Нові Обрії" і такий же самий пластунок-сеніорок.

В цьому огляді хотілося б подати також імена приятелів Пласту, які продовж років існування допомагали фінансово Пластовій Станиці, але це неможливим, бо їх є дуже багато. Хотілося б назвати духовних отців, що служили в Пластовій Каплиці Святу Літургію і своїми проповідями керували

високоетичний шлях пластовій молоді. Бажалося б подати імена голов Таборових Комісій, що дбали про майно Пласту, а також кошових, гніздових та всіх інших діловодів Пластової Станиці, що вірно працювали, по своїй силі. Ми обмежимося тільки до імен Станичних, доля яких припала нести відповідальність за цілість.

СТАНИЧНІ 1949 — 1988

в часі 39 років існування Пластової Станиці в Дітройті.

Уповноважений ГПС на ЗСА, організатор пл. групи в Дітройті
1949 — пл. сен. Євген Кульчицький-Гут

Станичні

1949 — пл. сен. Михайло Бажанський
1950 — пл. сен. Михайло Бажанський
1951 — пл. сен. Антін Шутка
1951 — пл. сен. Мирослав Раковський
1952 — пл. сен. Модест Макар
1953 — пл. сен. Роман Татарський
1953 — пл. сен. Петро Рогатинський
1954 — пл. сен. Михайло Бажанський
1955 — пл. сен. Михайло Бажанський
1956 — пл. сен. Любомир Гевко
1957 — пл. сен. Любомир Гевко
1958 — пл. сен. Василь Колодчин
1959 — пл. сен. Василь Колодчин
1960 — пл. сен. Василь Колодчин
1961 — пл. сен. Атаназій Мілянчик
1961 — ст. пл. Любомир Липецький
1962 — пл. сен. Роман Татарський
1963 — пл. сен. Михайло Бажанський
1964 — пл. сен. Ігор Король
1965 — пл. сен. Ігор Король
1966 — пл. сен. Роман Татарський
1967 — пл. сен. Всеволод Гнатчук
1968 — пл. сен. Всеволод Гнатчук
1969 — пл. сен. Ігор Король
1970 — пл. сен. Ігор Король
1971 — пл. сен. Євген Михалович
1972 — пл. сен. Євген Михалович

1973 — пл. сен. Євген Михалович
 1974 — пл. сен. Євген Турянський
 1975 — пл. сен. Степан Феденко
 1976 — пл. сен. Євген Михалович
 1977 — пл. сен. Михайло Вітягловський
 1978 — пл. сен. Михайло Вітягловський
 1979 — пл. сен. Євген Михалович
 1980, 81, 82, 83 — пл. сен. Стефа Король
 1984 — пл. сен. Всеволод Гнатчук
 1985 — пл. сен. Стефа Король
 1986 — пл. сен. Всеволод Гнатчук
 1987 — пл. сен. Всеволод Гнатчук
 1988 — пл. сен. Юрій Фіґач.

Київські архітекти. (Дивись статтю на стор. 22—23).

ВДЯЧНА ПАМ'ЯТЬ

СТЕФАНА ЯВОРСЬКОГО Митрополита Рязанського та Муромського слізне з книгами прощання

*В путь вирушайте, книжки, що часто гортав я і пестив,
 В путь, моє сяйво, ідіть! втіхо й окрасо моя!
 Іншим щасливішим душам поживою будьте однині,
 Інші блаженні серця нектаром вашим поїть!
 Та й не спроможуться вже мою душу наситити.
 Ви бо єдині були моїм нектаром, медом поживним:
 З вами на світі, книжки, солодко було жити.
 Ви мені скарб найдорожчий, ви слава моя найщобільша,
 Ви повсякчасна любов і раювання моє!
 Ви просвітили мене, превелібні дали мені титла,
 Шану вельможних людей подарували мені.
 Нині ж судилось мені — о мій смуток і біль нестерпучий! —
 В спомині тільки плекать ті неохмарені дні!
 Кволі повіки мої віковичная ніч замикає,
 Ваших легких сторінок не турбуватиму я!
 Вічності книгу відмінну перед моїми очима —
 Скоро до нього прийду — має відкрити Господь.
 Кожен з сувоїв її свої вчинки й слова відчитає
 І по заслuzі у ній знайде заплату собі.
 Книго Господня страшна! На судилищі нашім останнім
 Кожне злочинство і гріх навіч покаже вона!
 В думці її розгортаю: тремтіння пронизує тіло,
 В болізнім серці стремить тонка і бистра стріла!
 Боже мій, Отче мій! Ти — невичерпної ласки безодня,
 Віри святе джерело, благости вищий вінець!
 Ти еси моря й землі і найвищого неба Владика...
 Гори розбурханих вод погамовуєш Ти,
 Ти управляєш, премудрий, кругами сузір'їв небесних...
 Черв нерозумний, ніщо — Боже! Тебе я молю,
 Зглянься і в книгу життя запиши моє марне наймення
 Кров'ю святою Христа (в нім бо спасіння моє).*

*Ви ж, мої книги, писання мої і дім мій, — прощайте!
Праці відданої плід — бібліотеко, прощай!
Братіє, старці, і всі пожилці землі — прощайте...
Земле — гостини моя, мати моя — прощай!
В ніжні об'їми прийми смертельне своє породження:
Наша душа — небесам, — кості належать тобі.*

12. 6. 1923 р. дата перекладу Миколи Зерова.

Заввага:

Елегія відомого письменника й церковного діяча Стефана Яворського (1658—1722), яку він написав у передчутті близької смерті. Елегія здобула широку популярність серед тогочасних книголюбів.

(“Літературна Україна”, травень 1965 р. ...“75 років з дня народження М. Зерова”. М. Зеров це видатний критик і літературознавець, поет і перекладач, блискучий педагог-лектор, він збагатив нашу культуру і заслуговує на вдячну пам'ять).

ОСОБЛИВЕ ВІДЗНАЧЕННЯ

З нагоди дня Австралії ц. р. уряд відзначив ряд осіб за їхні заслуги в різних ділянках, а між ними інж. Романа Павлишина медалею Ордену Австралії, О. А. М. за його заслуги в ділянці архітектури і суспільної праці.

Роман Павлишин народився 1922 р. в селі Чернихів коло Тернополя, в родині учителів. Архітектуру студіював у Відні, а кінчав у Дармстаті в Німеччині, і там почав працю на будовах. В 1948 році з дружиною Олександрою переїжджають до Австралії і поселяються у Брізбені в стейті Квінсленд, де він відзначився своєю професійною працею та працею на українській ниві. В 1950 році нострифікує свій диплом і стає членом архітекторів Австралії, працює в міністерстві публічного будівництва в

федеральному уряді в 1951—58, а відтак в Квінсленському стейтовому від 1958—64. В цьому періоді йому належать проекти будинків, поштових, поліційних та адміністраційних, та авансує на посаду головного архітекта. В роках 1964—67 стає партнером фірми Бек і Павлишин, яка проектує автомобільну фабрику для Дженераал Моторс Гольден, в той час найбільший промисловий проект. Відтак знову повертається до стейтового міністерства.

Там стає головою технічних відділів в 1967 з титулом директора будівництва, аж до відходу на пенсію в 1985 р. Очолює бюро із 400 професійними працівниками та бюджетом понад 200 мільйонів річно. Під його провідом запроектовано і реалізовано ряд будинків для шкіл та державної адміністрації в центрі міста: Верховний суд, Культурний центр, Галерія мистецтва, Державна бібліотека та інші. Бере участь у професійних організаціях архітектів, був головою Палати архітектів Квінсленду в 1972—87 та членом і головою інших. Інститут архітектів в 1972 році нагородив його званням Дійсного члена на життя.

Рівночасно є його велика заслуга в організуванні

Доля Петра Івановича Франка

українського громадського і кооперативного життя в Брізбені: співорганізатор Української Громади в Квінсленді і його голова 18 років, брав участь у репрезентації етнічних груп перед урядом, працював в українському шкільництві в 1959—67, був співосновником і першим головою Дирекції української кредитової кооперативи "Єдність" в Брізбені в 1982 і далі її очолює. Був головою Пластової Станиці в роках 1967—77. Очолював розбудову Народного Дому. Запроєктував і вів будову католицької церкви в Брізбені. За його проєктом побудована також Свято-Покровська Українська Православна церква в Брізбені та іконостас в Українській Католицькій церкві в Перті.

Українська спільнота горда за його професійні успіхи та вдячна за загально-громадську працю для неї, головню в Брізбені. Слідами батька іде син, д-р Марко Павлишин, який зараз є лектором української мови і літератури в Університеті ім. Монаша в Мельборні та бере участь в нашому науковому і громадському житті.

П. Цюлак.

Київ — Поділ. (Дивись стор. 22—23).

Відновивши Пласт після Другої світової війни, ми звернули, зовсім слушно, всю свою увагу на того співосновника нашої організації, що був з нами, тобто на Дрота — д-ра Олександра Тисовського. Про Івана Чмолу й Петра Франка ми говорили мало або й зовсім нічого, бо ми не знали з певністю про їхню долю і не хотіли якимись необережними словами їм пошкодити. Недавно я мав нагоду довідатися дещо про долю одного з них, а саме Петра Івановича Франка. Уважаю за краще не називати імені мого джерела, але можу запевнити читачів, що джерело прекрасно поінформоване і наскрізь надійне. Усі дані в квадратних дужках [] мої, а не мого джерела.

Як відомо, у часи українізації (1927 р.) Петро Іванович Франко поїхав у Радянську Україну, де він працював інженером. Там його не чіпали, а під час Великого голоду 1932—3 рр. він і його родина

були забезпечені харчами, отже вони відносно легко пережили цю трагедію. Та Петро Іванович вповні здавав србі справу з того, що діється навколо.

У 1936 р. П. І. Франко повернувся з родиною в Галичину. Ні в пресі, ні в прилюдних виступах він нічого не казав про Великий голод, бо знав, що й у Львові тодішні радянські органи можуть помститися на ньому чи на його родині. Згодом він таки написав дещо про свої переживання в Радянській Україні, [у "Ділі"?], бо годі було дальше мовчати.

Під час Четвертого поділу Польщі в 1939 р. Петро Іванович хотів виїхати зі Львова, але через недугу матері він там лишився. До нього прийшли представники радянської влади і сказали йому, що про його діяльність усе знають, але запевняли, що йому нічого не станеться. Вияснили, що його оберуть депутатом на Народні збори Західної України, які мають рішення про її воз'єднання з УРСР. Згодом, [у 1940 р. — УРЕС2] його обрано депутатом Верховної Ради УРСР. У червні 1941 р. він був, здається, в Києві і його мали евакуювати на схід з іншими працівниками АН УРСР.

Шлях евакуації йшов через Харків і тут за ним слід пропадає.

Коли, після війни, його вдова старалася довідатися про долю свого чоловіка, їй сказано, що поїзд, яким П. І. Франко їхав із Харкова, розбомблено і тоді П. І. Франко згинув. Така відповідь її не задовольнила. Вона поїхала до Харкова і вишуквала давніх знайомих, з якими П. І. Франко напевно зустрівся б, якщо був у Харкові. Вони запевнили її, що Петро Іванович з ними не контактувався. Висновок ясний, що якщо П. І. Франко навіть їхав через Харків, то вже не як вільна людина. Вдова звернулася з цими даними до відповідних органів з вимогою, щоб їй сказали правду про долю чоловіка (гласність!). До цих пошуків за правдою згодом долучилася і дочка Петра Івановича. До літа 1988 р. ще не одержано ніяких точних вияснень від цих органів.

[УРЕС2 подає дату смерті П. І. Франка як 1941 р. без подання місця смерті]. Відомо, що при евакуації АН УРСР знищено чимало її вчених і виглядає, що серед них був Петро Іванович Франко, співосновник Пласту.

Пл. сен. Андрій Горняткевич СМ.

У ПОШАНІ ТИМ, ЩО ВІДІЙШЛИ ШЛЯХОМ ЧОРНОЇ НИЗИНКИ

(На свіжу могилу бл. п. Наталії Олійник-Березовської)

Так багато посмертних оповісток на сторінках нашої преси!

Це відходить у засвіти покоління, яке приїхало в карни нового поселення прямо із зарищ повоєнної Європи. Приїхало саме вповні своїх сил та віку, наснажене ідеалами Батьківщини, де зростало й формувалося. Воно ж скріпило та поширило дотеперішні надбання наших піонерів-емігрантів, пожвавило життя українських Церков, поставило українознавче шкільництво, аж до високого включно, оснувало цілий ряд молодечих організацій та різних громадських установ. Словом: принесло своїм вкладом невсипучої праці нову хвилю відродження заоканської України.

Саме таким типовим членом цього покоління була Наталія Олійник-Березовська, що оповістку про її відхід у Крайній Світ читали недавно на сторінках "Свободи" її численні друзі та знайомі. Її Пластовий Курінь ім. Андрія Войнарівського прощав ще одну свою Членку...

Народилася Наталія Олійник-Березовська у селі Різдва на Підгір'ї, а освіту здобувала в Коломиї, де "над Прутом у лузі" так живо дихала своєю повнотою пишна Гуцулія. Там же зберігалися і її одвічні скарби в музею "Гуцульщина"; туди сходилися гуцули в барвистій ноші щороку на Водосвяття на "Ардан" — на Пруті.

Молода ідеалістка вибрала собі звання вчительки; те звання, що ставить людину біля самого кореня нації та дає нагоду формувати її весняні паростки. Вже в час семінарійного навчання вступила до Пласту, тоді ще легального, опісля тайного. Там скоро станула у проводі свого Куреня ім. сотничихи Орісі Зависної. Вибрала собі пластовий псевдонім "Гуцулка".

Пласт, українська школа, замилювання до рідного мистецтва — стали головними ділянками праці її трудолюбивого життя. Віддавала їм охоче й радісно всі свої сили, чи то на Рідній Землі, чи в повоєнних таборах Німеччини, в Маннгеймі та Ельвангені, чи в столиці американської України — в Нью-Йорку. Не уставала її діяльність, коли перенеслася зі сім'єю до гарячої Каліфорнії, щоб рятувати надщерблене здоров'я чоловіка.

У школах та в Пласті в Німеччині формувалися під її проводом численні майбутні провідники нашої діаспори, із сьогоднішнім Президентом СКВУ — д-ром Петром Саварином та його дружиною включно. У Нью-Йорку вивела, чи не вперше на цій землі, гагілки з юначками, ці гагілки, які з таким замилюванням виводить тепер наша молодь по всіх континентах. У Каліфорнії ж, яка з погляду українського життя була в ті часи пограничною, незагосподареною смугою, стала піонером українознавчого шкільництва, як теж і Пласту. Це під її опікою створила її дочка Софія перший гурток пластунок "Каліфорнійські Мачки" в Лос Анджелесі. Коли ж Пласт там розрісся у Станицю під проводом — теж покійного вже сьогодні, пл. сен. Е. Людкевича — Наталія Березовська стала живою душею цієї Станиці, не лиш на численних виховних провідних становищах, але й як дорадниця всім, безспірний авторитет як у пластовій ідеології, так і в усіх ділянках пластового вміння та, зрозуміло, української культури. Недаром же на віку її домовини пишалося найвище пластова відзначення — Святого Юрія в золоті.

Незламана довговічною недугою та смертю Друга, Наталія Березовська рівночасно торувала і шляхи Союзіві Українок Америки у цій частині країни, читала доповіді та писала статті про нашу культуру — для своїх і чужих. Навіть і чужі вміли її за те пошанувати — відзначаючи її, як "заслужену старшу громадянку".

Як людина, Наталія Березовська була ніжна та чуйна на горе й недостачі ближніх. Опікувалася немічними й самітніми українцями, дбала, щоб цінні історичні пам'ятки, які залишалися після покійних, знаходили собі належне місце та збереження у наших музеях — на користь майбутньому. Своєю материнською опікою оточувала навіть і покривджених звірят та пташок, які, немов, відчуваючи її доброту — залюбки горнулися до неї.

Коли поглянути на, закінчене вже сьогодні, життя Наталії Березовської, повне труду, посвяти та щирого ідеалізму, видається воно схоже на вишивку-низинку із її улюбленої Гуцульщини. Працьовиту та систематичну у своєму задумі, розкішну та барвисту — замилюванням до краси й багатства рідної культури. І таку прекрасну, що викликає тиху, гармонійну радість у кожного, хто гляне на неї. Бо навіть у роки важкої недуги, Наталія Березовська зуміла, на своєму страдницькому ложі, бути порадицею та прибіжищем своїй улюбленій молоді. Аж поки невмолима смерть закрила очі невсипущої Трудівниці 9 вересня 1988 року, і на домовину лягла, так часто вживана впродовж усього її життя — пластова хустина, враз із вугликом останньої курінної ватри. Чужа земля прийняла знеможене тіло — а з прекрасної низинки життя — залишилася чорна основа спогадів. Невмируща пам'ять, в осиротілої доні Софії, вірної переємниці ідей Матері, в усіх, кого Вона навчала та кріпила духом, в усіх, кому передавала незглибимі скарби вічної гагілки.

Хай же спочиває Вірна Пластунка — "Гуцулка" праведним-заслуженим сном, поки сповняться її мрії, поки запалає її рідна Гуцулія знов пластовими ватрами та залунає переможно гагілка: "А вже весна скресла, скресла!.."

Л. Храплива-Щур

Участь св. п. пл. сен. Омеляна Кушніра в пластовому житті в Монреалі

В своєму випуску за квітень—вересень 1988 р. наш журнал помістив цінний матеріал про життя й діяльність визначного суспільного й пластового діяча св. пл. сен. Омеляна Кушніра, що відійшов у вічність 16 червня 1988 р. в Торонто, а саме: дві статті "Нова велика втрата" (з приводу смерті проф. Омеляна Кушніра) й "Головніші дані про життя і діяльність сл. О. Кушніра" (зі статтей у пресі й матеріалів, зібраних у редакції "Шляху"), портрет покійного і знімок з поясненням: "Пластова станиця у Монреалі. Третій зліва — тодішній станичний пл. сен. Омелян Кушнір".

На жаль, в обох статтях трохи замало інформацій про Покійного як пластуна. В першій з них згадано лише, що він під час свого перебування в Регенсбурзі був, між іншим, "активним пластуном-сеніором і членом Куреня УПС "Характерники" (його псевдо "Камфора"), а в другій подано, що він і в Канаді був пластуном-сеніором, членом УПС "Характерники". Коли мова про знімок, то в поясненні до нього не подано, що він зроблений 1950 року.

Під час свого перебування в Монреалі в 1949—1967 роках, пл. сен. О. Кушнір був провідним членом тутешньої Пластової Станиці.

Дещо про його пластову діяльність у цьому місті зафіксовано на сторінках "Пластової Одностівки", що її видав у вересні 1953 р. тодішній Комітет Придбання Пластового Дому в Монреалі. На першій сторінці цього видання поміщено заклик "До Українського Громадянства міста Монреалю" з проханням скласти пожертви на Фонд Придбання Пластового Дому. За Станичну Пластову Старшину підписали цей заклик її голова пл. сен. М. Андрухів і писар пл. сен. О. Кушнір.

На іншому місці цієї одностівки, в статті "Український Пласт у Монреалі (Витяги з хроніки за час 1948—1951 рр.)", подано деякі відомості про вибір пл. сен. О. Кушніра на станичного в 1950 р. і про важливіші події в станиці за його головування. "В дні 12 лютого 1950 р." — читаємо там — "закінчується перший, умовно називаючи його, період організування Пластової Станиці в Монреалі і на Станичній Раді, що відбулась того дня, вибрано

повний склад Станичної Старшини під проводом пл. сен. О. Кушніра, як станичного та пл. Е. і М. Андрухових як кошових. Починається новий етап діяльності, в якому переноситься наголос із виступів назовні та впорядкування відносин та праці внутрі частин, бо цьому й сприяв факт наявності пластової домівки". В дальшому невідписаний автор згадує про такі події в житті станиці на новому етапі її діяльності: організування й "успішна діяльність" гнізда новачок "Пташата", активність гуртка юначок "Соняшник", Свято Юрія й Свято Весни", заснування Пластприятю, дводенний табір в оселі Україна та участь станиці і величавій маніфестації монреальських українців, що протестували "проти терору на Рідних Землях та переслідувань Українських Церков".

Покійний був другим з черги станичним монреальської станиці (її першим станичним був св. пл. сен. Володимир Кметик). 15 жовтня 1950 р. відбулася третя Станична Рада й на ній замінив його на цьому посту пл. сен. Микола Андрухів.

Від 1955 р. Покійного щороку монреальський Осередок Праці УПС обирав на свого голову, і як такий він увесь час був членом тутешньої Станичної Пластової Старшини.

Одночасно він брав активну участь в українському громадському житті й відігравав у ньому провідну роль, як голова Відділу Ліги Визволення України й Відділу КУК.

Він високо цинив роль, що її відіграв Пласт у минулому, і радів, що в українській діаспорі росте пластунська зміна. Свою радість з цього приводу висловив у чудовій невеликій статті, яку помістив у "Пластовій Одностівці" монреальської станиці з червня 1956 р. під заголовком "Гряде зміна...". Ця стаття варта того, щоб з нею ознайомилися читачі нашого журналу.

Пл. сен. Адольф Гладилевич

Пл. сен. Ом. Кушнір

ГРЯДЕ ЗМІНА...

Сорок років минає з того часу, коли вперше на українській землі при запаленій ватрі промовлено дороге, чарівне слово "Пласт". Ті, що його почули, вже ніколи не могли забути його. Воно незгасимим смолоскипом горіло на їхньому життєвому

шляху і вело до досягнення Мети. Багато з тих, що його почули вперше тоді перед сорок п'ятьма роками, не дійшли до Неї. Вони віддали своє життя, вірні ідеї, заключені у цьому слові, вмерли, "щоб народ вольний, могутній постав". Тільки їхні імена, записані золотими літерами на сторінках історії української героїки, наснажують сьогодні духа молодих переємників їхньої слави не шляху незакінченої боротьби. А інші, нині вже з посивілими головами, похилені під тягарем років і пройденого шляху, але незламні, пішли у світові мандри й понесли з собою це слово, заховане глибоко в душі, щоб передати його наступній зміні.

Я бачу її — лицарів "сонця і свободи". Пластова ідея зберегла їх серед чужого моря. Пластовий закон викував у них сталь волі, дужість духа й тіла, закріпив у їхніх душах правильне розуміння Добра й Краси. Ідуть ряди струнких, сміливих юнаків і юначок, а очі в них блистять тим самим вогнем, який горів у серцях тим, що залишилися на горі Маківці, над Стрипою, на степах України, в лісі біля Білогорщі, в карпатських борах, в завітчаних волошках житих соняшного Поділля. Тверді юнацькі кроки вистукують переможний марш, а лиця осяяні незламним бажанням перемоги. Назустріч їм сонце. Назустріч їм розспівана воскресним гимном українська земля.

Благословенні будьте ті, що перші промовили слово "Пласт"!

(**"Пластова Одностівка"** ч. 2, Видання Пластової Станиці з нагоди Пластового Тижня 3—10 червня, Монреаль, червень 1956).

ОБ'ЄДНАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ
ім. ЛЕОНІДА ГЛІБОВА
проголошує КОНКУРС на повість або збірку
оповідань для дітей та молоді

1-ша нагорода — \$500.00; 2-га — \$300.00; 3-тя — \$150.00.

Твори надсилати до кінця грудня 1989 р. на адресу:
PLAST, 2199 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6S 1N2

Рахунок за оголошення надсилати за адресу Пласту.

За Управу: І. Боднарчук (голова).

Вияв вдячності за пластову і громадську активність

Л. Храплива Щур

В ОДНУ ЗИМОВУ НЕДІЛЮ...

(Вшанування пл. сен. Тоні Горохович)

Неділя 11 грудня 1988 року в Торонто була особливо морозно-вітряно-ожеледна. І може тим більшим контрастом вражала світла та тепла заля при вулиці Каледж, де зібралися більше трьох сотень місцевих та позамісцевих пластунів, припластунів та непластунів, учителів, учнів та інших громадян, щоб пошанувати пл. сеніор, сестричку Тоню Горохович, за ціле її життя, повне праці для Пласту та української громади в цілому, зокрема ж для молоді її вітки: пластового новацтва та школярів українознавства. Зібраним у залі було не лиш затишно, тепло та смачно (від страв, що їх приготувала так старанно пл. сен. Рома Ганьківська!), але було в тому зборі щось ще куди краще: почуття спільноти великої родини, пов'язаними спільними щирими вузлами дружби і вдячності з Ювіляткою, а тому й рідної поміж собою. І зібралися ж, щоб пошанувати Людину, власне з великої літери, що її суттєві прикмети характеру, це власне душевне тепло, привітність, доброта.

Кореспондент часопису "Український Голос", Маріян Дальний, дуже слушно підмітив у своєму репортажі з цієї імпрези, що найприємнішими відхиленнями від традиційних трафаретів були там: відсутність "головного стола", алкогольних напитків та довгих промов. Але самі ці короткі, але такі щирі промови, поставили перед очі приявних повний життєвий шлях Ювілятки.

...Починаючи із дитинства та молодости, на багатолюдному хуторі біля Рівного, на хуторі, що їх оспівував Микола Гоголь та Панько Куліш, як твердиню "звичаю і віри". Кругом, у тіні старинних Дерманя та Почаєва, виросло на тихій, замріяній Волині, у сяйві недавнього Червертого Універсалу, покоління

героїв Уласа Самчука, оті Володьки та Василі Шеремети, які доросли і стали пострахом усіх наїздників та зайд. Там, немов у новацькій казці, виростала маленька Тоня в затишку родинної любови й гармонії, серед живого зацікавлення громадськими справами у всіх своїх рідних, у дружній і творчій близькості природи. Виростала, щоб уже молодого гімназисткою знайти на все життя вислів своїм молодечим мріям — у Пласті. У тому Пласті, що його постійно переслідувала і врешті, вже в 1928 році, закрила — польська влада.

Загальне змагання, проламати штучно-вдержуваний сокальський кордон, привело її в серце Західної України, до Львова. Студювала україністику на факультеті, який трохи раніше виховав Богдана Ігоря Антонича, Ірину Винницьку-Пеленську, Романа Завадовича... Зрозуміло, що попри завзяті студії, поринула і в громадську працю. Мило згадувала на святі подруга її молодих літ, п. Ярослава Кіналь, як то всі молоді працівниці в Централі Союзу Українок (опісля і Світового Союзу Українок), під проводом Мілени Рудницької, відпрацювавши призначені години, чимдуж "звівали" на "рандки" до Стрийського Парку, а тільки одна Тоня залишалася, викінчувати роботу довгими вечірними, а то й нічними годинами.

Вибух війни перервав її гуманістичні студії, а за німецьких часів були дозволені, з великої ласки окупанта, тільки високошкільні технічні курси. Та й тут молода студентка знайшла ділянку, яка за словами Григорія Сковороди, була "сродна" її зацікавленням та прямуванням. Це була та агрономія, що в часі між війнами причинилася до такого буйного зросту національної свідомости та економічного піднесення західно-українського села, під кличем "Тобі, Рідна Земле, наша любов і труд наш".

Та ці студії, що їх проходила пані Тоня з притаманною собі докладністю, вдалося закінчити аж на Українському Технічно-Господарському Інституті в Регенсбурзі. Закінчила дипломом з найкращими оцінками, але ж Рідна Земля осталася вже тільки безмежною тугою в серці...

А тоді вона кинулася у вир пластової праці, а Пласт тоді ж так буйно відроджувався, нарешті раз без ворожих обмежень. Мабуть всі учасниці тодішніх таборів чи зустрічей пластунок пам'ятають нерозлучну трійку відвідувачок, найвищих пластових авторитетів: Цьопу Паліїв — ідеолога великих візій та невгнутої волі, Ганку Коренець — носія найкращих пластових традицій та

відданости Ідеї, і завжди усміхнену й привітну до всіх, новацьку Сестричку Тоню. Чи не найкращу її характеристику подала, ведуча на святкуванні, пл. сен. Іроїда Винницька, згадуючи, як то її, тоді ще надто молоду юначку, прийняла сестричка Тоня на вишкіл новацьких виховниць і... не помилилася!

Прийшла Канада: нові обставини, нові труднощі, і ця ж сама Велика Мета. Прихильник і співробітник Пласту, д-р Микола Шлемкевич, один із світлих умів діяспори, кинув гасло: відшукування загубленої української людини. По цій лінії, крім численних і постійних постів у Пласті, зайнялася сестричка Тоня теж і українознавчим шкільництвом, ділянкою спорідненою із пластовою виховною дією. На Курсах Українознавства передавала учням не лиш своє безхмарне захоплення красою української літератури, але й слідкувала з особливою ревністю, чи молодь належно засвоює подавані знання. Скільки ж то дала вона окремих лекцій учням, чи то менше здібним, чи менше охочим, щоб їх "підтягнути"! Не раз і не за вдяку, а на невдоволення "запопадливих" батьків... Але що ж могло її стримати, коли перед нею були живі учні, майбутні відповідальні громадяни нації, а в неї було обильне знання та запал, і ці елементи необхідно було злучити в одне ціле. За всяку ціну. І хоч ця ціна була висока, та приносила й бариші. Численні вихованки пані Тоні, молодші і старші, теперішні й колишні, пластуни й учні, чимало із них сьогодні вже самі батьки, вчителі, виховники, підходили до її стола з квітами та словами; не раз може не бездоганно вивченими, але завжди щирими. А пані Тоня, дякуючи, зворушена, пам'ятала докладно не лиш ім'я кожного, але й хто як учився, хто в чому здобув найвищі осяги, а хто міг би був і краще попрацювати...

Зацікавлення научним матеріалом українознавства привело сестричку Тоню знов до замилювання її молодих літ, студій літератури. Їх закінчила вона в 1965 році на Оттавському Університеті, магістерською працею про її велику, ближчу Землячку, Лесю Українку.

І знов же постійне перебування у крузі виховних проблем нашої діяспори, дало велике число її статей на виховні теми, головню у журналі "Промінь". Частина їх зібрана у книжці "Батьки й діти", якої актуальність ніколи не проминає. Та потік цих статей і не висохне ніколи, як довго існують виховні проблеми людства та нації.

Між численними пластовими комендантурами, референтурами, секретарствами та іншими постами сестрички Тоні в Пласті, особливого її піклування зазнає пластова преса й видання. І це вповні правильно. Приявна на залі колишня редакторка новацького "Готуйся", пл. сен. Леся Щур, не могла не раз надякуватися сестричці Тоні, що в "скрутну годину" перебрала від неї, без слова застереження, редагування цього журналика і так врятувала його існування. І редагує й досі, вже 18 років, а в майбутньому ще неозору їх кількість... Авторка високо педагогічних гутірок із "Готуйся" "Сестричка Уля" та з "Юнака", "Подруга Гребля", це ж та сама сестричка Тоня, яка й співредагує та співпереживає теж "Пластовий Шлях".

Тепер зрештою вона працює, днює і ночує у канцелярії Пластового Видавництва. Про це розказали на святкуванні, з нелукавим пластовим гумором, і два сеніори з Куреня "Карпатських Вовків" (автори сценки І. Франів, та Є. Ващук), називаючи, не менш дотепно, свій дар Ювілятці "вовчою прислугою". Крізь вибухи сміху та часті оплески приявних, можна було непомильно почути, що довкруги тендітної постаті в "бюрі без вікон" скупчується неспівмірна кількість проблем та турбот як пластового, так і громадського життя, що до неї звертаються з повним довір'ям усі, навіть у справах зовсім далеких від її обов'язків.

А коли відкрилося хоч тісеньке віконце в омріяну Батьківщину, сестричка Тоня зараз же полинула стуженою перелетною пташкою, відвідати рідну стріху. І тільки досадно, як типово по-большевицькому опоганила цей прекрасний образ режимна преса, в широкому, відомому пасквілі! Але не зважаючи на це, на явну навіть небезпеку, сестричка Тоня таки там побувала, поки її "видворили" просто силою. Таки побувала не раз, відвідала та обдарувала теплом своєї душі своїх рідних, включно з небаченими молодими, яким одначе була завжди "виховницею на віддаль". І не одним спасла таки життя від голодної сибірської смерті, постійними дарунками на "ялинку" та "писанку". Їх зворушливу подяку за те відчитав повністю на святкуванні другий ведучий програмою, Голова Головної Пластової Булави, проф. В. Янішевський.

Та, припавши серцем до рідної землі, сестричка Тоня використала не лиш вповні можливість, творити добрі діла. Вона й сама наснажилася, в зустрічах з кращими діячами відродження,

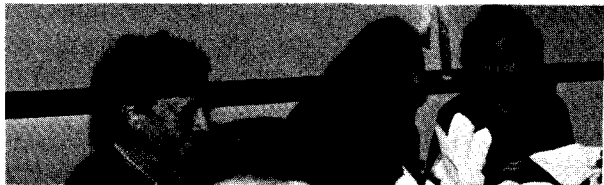
яке саме брунькувало, антеївським їх духом. Зрештою, за їх працею й писаннями слідувала сестричка з тугою вже від самих початків. З того постала серія статей про них, пера "Уляни Пелех", спершу у журналі "Промінь", а далі появилася вона окремою книжкою, що саме наспіла, ювілейним даром, на святкову залю. Її зрецензувала в короткому слові проф. д-р Леся Копач, а всі доступні примірники зразу "розтопилися", приносячи Ювілятці чимало мороки із писанням нашвидку такої кількості автографів та присвят.

Чародійна снага рідної землі, яку привезла зі собою сестричка Тоня, вилилася теж у численних оповіданнях для дітей, що в них зустрічаються, в подорожі в Україну, двоюрідні ровесники, щоб гармонійно сполучити знання й досвід дітей двох таких далеких світів любові до одної, спільної Батьківщини. Цим оповіданням ще теж побачити світ окремою, такою цікавою та доцільною книжечкою!

Неможливо й передати, навіть у широкому репортажі, всіх добрих та щирих слів, які впали в той день на адресу Ювілятки із уст безкінечного числа її шанувальників, із різних кіл: пластових, педагогічних, ширше-громадських та вужче-земляцьких, волинських; від Редакацій "Нових Днів" та "Променя", від Об'єднання Працівників Літератури для Дітей та Молоді, від Церков, як від матірної Православної, так і від Католицької. Всюди там Сестричка однаково в себе дома, щиро зацікавлена, спільно врадувана чи затурбована, діяльна з витривалістю та ентузіазмом, незалежним від зовнішніх обставин.

Треба висловити велике признання всім громадським чинникам, які ввійшли в склад святкового комітету під проводом п. Петра Баєра, за ініціативу й переведення вшанування довголітньої творчої праці Людини, із тих, що на "камені родилися б", а, на жаль, трапляються так нечасто.

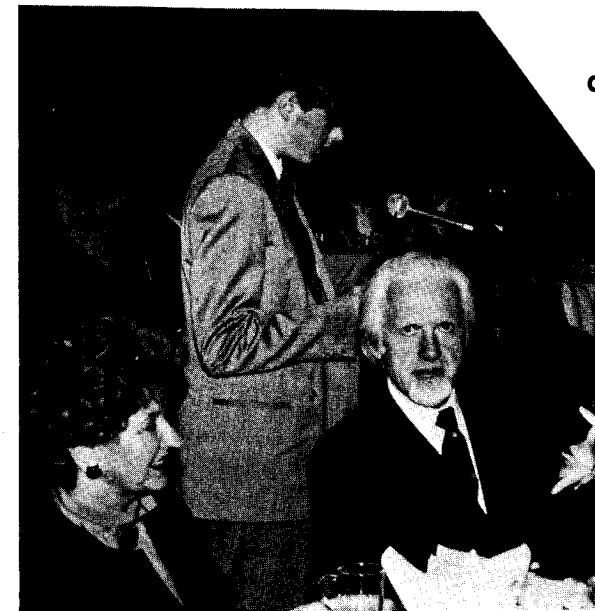
І святкування це не пройшло намарно. Воно не лиш дало

Приятельки Т. Горохович при столі під час вечір: Ярослава Зорич і Ярослава Кіналь з Йонкерсу, США.

Вітання від новачка. Стоїть пл. сен. Орест Джулинський, сидить Михайло Шафранюк.

Сидять панство Міля і Василь Янішевські.

Микола Домарецький
— потіха батьків
і вчительки
вітає П.

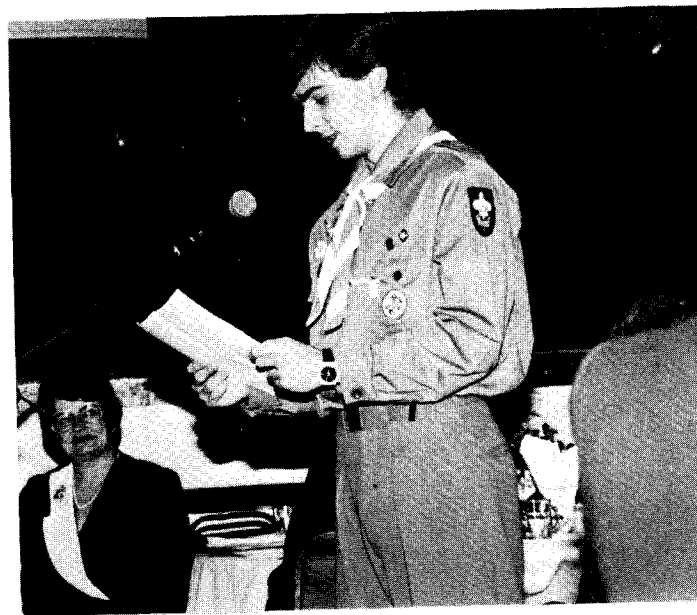
заслужене (і як давно вже і як добре заслужене!) вдоволення сестричці Тоні, але й у серцях всіх приявних залишило світлий спомин про справедливе пошанування заслуженої Української Людини. Хай же живе Вона нам ще на Многі і Благі Літа; а скільки тих літ не було б, вони певно будуть завжди виповнені вщерть добротою та працею!

Андріянко Франкавець (5 років) виконав добрий вчинок — пропонував гостям книжку Улани Пелех і всі наявні примірники вони розкупили.

Новоцтво Пластової Станиці Торонто вітало гарними побажаннями редакторку "Готуйсь".

Пл. роз. Ігор Бошко вітає свою вчительку. Всі в повній тиші слухали. Поруч сидить Ірода Винницька, що провадила частинною вечора, виголошувала спомини.

Улюблений учень Т. Горохович Борис Вжесневський.

А це автор гуморески пл. сен. Іван Франів і читач Євген Ващук.
Гості часто вибухали сміхом.

Фоторепортаж Аскольда Ганьківського та Ераста Гуцуляка.

Пл. сен. Іван Франів

ІМПРЕЗА ВИЯВУ ВДЯЧНОСТІ І ПРИЗНАННЯ У ТОРОНТІ

ВСТУП

Хочемо представити Вам один день нашої Шановної Пластової Подруги Тоні в канцелярії пластового Видавництва.

Очевидно, що ми не можемо змалювати цілоти дня, бо тоді треба було б тут сидіти ще близько дванадцять годин. Тому ми поспробуємо представити лише частину дня головними фрагментами щоденної праці, яка проходить несподівано, додатково до обов'язкових зайнять. Заки приступимо до того дня, хочемо кинути трохи світла. — чому пані Тоня опинилася у Пластовому Видавництві.

*Була я ще маленькою, вже трохи читала,
Як на свої іменини книжечку дістала*

*Таким гарним подарунком дуже рада була,
Читала я цілий вечір, з книжкою заснула.*

*Та й приснився тоді мені дуже дивний сон,
Що сиджу я у кімнаті зовсім без вікон.*

*Кругом мене стін не видно, а книжки чудові,
Обкладинки з малюнками, різнокольорові.*

*Враз почула тихий голос, десь поза книжками:
"Шукай знання! Шукай краси! Ось тут поміж нами."*

*Та й почали усі книжки помалу сіяти
І мене своїм промінням ясным засипати.*

*Відкривалися сторінки, з них з'яви вставали
І до себе, мов магнетом, мій зір прикували.*

*Відкривалися всі книжки, одна за другою,
Кожна про іншу подію, історію свою.*

*Така була із книжками моя зустріч мила,
Відтоді я їх всім серцем, навік полюбила.*

*Пізніше про добрі діла й природу читала,
Тому також пластункою я доброю стала.*

Я з гарними пластунами часто говорила,
Та гарних таких, як в книжці, я не знаходила.

Виїжджаю до домівки, мушу все спішити,
Бо роботу ще вчорашню треба закінчити.

На сьогодні є кілька справ, які не чекають,
А ті інші задавлені, хай ще дозрівають.

Треба "Готуйсь" укладати, статтю написати,
Та й ті знімки загублені ще раз пошукати.

До "Юнака" дописати про ті добровольці
Та й вислати до Нью Йорку редакторці Ольці.

А у "Шляху Пластовому" знімок не містити
І сеньйорські довгі статті треба скоротити.

Протокол з сходин Га Пе Бе ще переписати,
Вже забула, що там було, треба щось додати.

Про сходи Га Пе Бе всіх повідомити
І програму Василеву до них долучити.

Про справи поза-пластові теж не забувати,
На сходах педагогів треба участь взяти.

Ось вже є дім пластовий, всюди вікон, сонця,
Лиш кімната видавництва не має віконця.

Як замкнуться там за мною видавництва двері,
Буду я там між книжками немов у печері.

Вже заходжу у кімнату, кругом подивилась,
А вона така подібна, як у сні приснилась.

Сідаю я за столиком, усе розглядаю,
А від чого починати, вже й сама не знаю.

Дзінь... Дзінь...
Гальо!

З Рочестеру з друкарні Баб'юк говорить.

— Останній раз я Вас повідомляю,
Що не буду журналів друкувати.

На десятитисячний довг ще чекаю.
Так довго будуть журнали чекати.

— Хіба можна через гроші так дітей карати,
І не дати їм нагоди журнали читати?

Не можете в такий спосіб ви того робити,
Нам треба ще всім зійтися, та й поговорити!

Стук... Стук...

— Прошу!

— Добрий день! Скоб! Пані Тоню!

Від виховного сектора я прийшла,
Хочу Вас знову, Тоню, попрохати,
Новий обіжник я до Вас принесла,
Прошу його тепер переписати.

Я в першій обіжнику написала,
Що пластовий стиль треба відновити.
І відразу велика зміна настала,
Тепер хочу їх всіх похвалити.

— Забагато Ви, подруго, кольорів додали,
Не так Пласт все виглядає, як ви змалювали.
Не потрібно забагато так все вихвалити,

Та й не треба з великої ті слова писати.

Дзінь... Дзінь...

Гальо!

— Тут говорить Га-Пе-Ради голова,
До голови Га-Пе-Бе — Василя,
Пригадую ще про звіти Вам знова,
Не пишійте, не нарікайте — ой нема.

— Тут Василя немає, немає,
За громами шукає, шукає.
Де голосно громи б'ють, б'ють,
Там Василя нова путь, путь.

За громами в Австралію, потім до Китаю.
Чому їздив так далеко, на правду не знаю.
Бо в Торонті теж громи б'ють, не в листя зелене,
А в пластове видавництво, сипляться на мене.

Стук... Стук...

Прошу!

— Добрий день! Пані Тоню, як справи пластові?
Я маю тепер на думці, справи конгресові

Не знаю, чому робите цю міну комічну,
Чи Ви вже переписали діяспору вічну?

— Діяспори вічної не переписала,
Бо різних справ так багато, та й часу не мала.

Я ніколи не робила ще міну комічну,
Тепер більше я є склонна на міну трагічну.

Пишуть з різних осередків — Пласт занепадає,
Є брак добрих виховників, та й дітей меншає.

Діти мовою рідною менше розмовляють,
А "Юнака" і "Готуйсь" ще менше читають.

— Це проблеми не нові і дуже загальні,
Нема чого тим журитись, бо справи льокальні.

Треба глядіти вперед, в простори космічні,
Щоб були в нас українці діяспорно вічні.

Дзінь... Дзінь...

— Гальо!

Говорить сеніор непевний.

Подруго Тоню, скажіть мені, як трбе написати до
нашої північної сусідки Америки: США, ЗША чи ЗСА?

— Друже Непевний, я напишу Вам листа, бо я тепер не
можу довго говорити. Лише не знаю, як до Вас писати, не відомо мені, який Ви сеніор — з м'яким знаком чи без нього?
Можливо Ви м'якого знака не любите?

Стук... Стук...

— Прошу!

Прошу пані, я маю здавати матуру в українській школі і я
хочу знати, що там будуть питати.

— Я не можу тобі сказати, що будуть питати, але я можу
дати тобі книжки, щоб ти перечитав і міг на будь-які
питання відповісти.

— Я не люблю багато читати.

— А то чому? Можже ти не вмієш по-українськи
читати? Прочитай, що є на цій картці написано.

— Пам'яті Голови Головної Пластової Булави.

— Там так не написано. Як ти собі уявляєш пам'яті голови?

Та так, якби хтось сидів на їх пластових капелюхах цілий
день і потім вони ті капелюхи повбирали на голови.

Там є написано пам'яті голови головної пластової булави,
а не пам'яті голови. Чи ти також належиш до Пласту?

— О, так...

— А чому ти записався до Пласту?

— Бо я чув, що в Пласті є сама еліта.

— Ти думаєш, що ти є еліта?

— Наш друг впорядник каже, що я є бом, але я думаю, якщо я є
бом, я є елітарний.

Дзінь... Дзінь...

— Гальо!

Говорить пл. сен. керівництва Марія Павлишин.

— Тоню! Чи я вам вже дала сеніорське "Слово"?

— Ой, я маю так багато роботи, а ви мені своїм сеніорським
словом голову морочите. То "Слово" внизу валяється
на столі і хто хоче може собі взяти.

— Прошу не говорити, що то моє слово, бо є сеніорське слово і
мене ваша робота не обходить, я хочу знати, чи я вам дала
сеніорське Слово, бо то є дуже важне. Як не хочете мені тепер
сказати, то я до вас пізніше подзвоню! Скоб!

— Вже цілий день проминув, вечір добігає,
А "Готуйсь" ще не вложений, та й знімок немає.
Мала казку написану, а де є, не знаю,
Та година вже дев'ята, завтра пошукаю.

Дзінь... Дзінь...

Гальо!

— Добрий вечір! Та й добре, що я вас зловив на телефоні.

Тут говорить сеніор Зажурений.

Ви, подруго Тоню, є генеральний секретар Га-Пе-Бе.

Я маю до вас дві справи до в'яснення. Прошу запишіть!

Перша — я часом читаю “Джуїш нюз” в англійській мові і я там знайшов наше чисте українське слово діяспора. Я боюся, що вони хочуть то собі присвоїти, а я певний, що то слово є походження українського і воно складається з двох слів — дія і спори. Воно в українському значінню є самозрозуміле, що дія то є, спори. Тому воно в нас так гарно поєднане.

Наш голова Пластового Конгресу Третього хотів ті спори увіковічнити і тому додав вічна діяспора. Прошу йому переказати, що є, загроза, що наші вічні спори хочуть жиди вкрасти. Друга справа також повинна піти під розгляд ПКТ, то є справа: чому так багато пластунів втікає від праці в Пласті? Я думаю, що за пластову працю не можна дістатися до царства небесного!

Читаю українські часописи і переважно в “Свободі” читаю таке: пл. сен. керівництва, відзначений орденом св. Юрія в золоті і сріблі, відійшов на Вічну Ватру. Значить, в огонь вічний. Якщо то є Лісовий Чорт, то дехто міг би сказати — там йому і місце. Може також прогрішилися трохи вовкулаки, бо замордували вовка і по смерті над ним знуцаються, носять його по всіх парадах. Але за що така страшна кара бідному бурлаці, який ціле своє життя ходив з подертим черевиком і ніколи не ліз в море глибше, як по коліна! Або нещасному Чорноморцеві? Хіба тільки за те, що не вмів плавати. Тепер до вас питання, подруго Тоню, якої ви сподієтеся заплати в 21-му столітті за свою працю в Пласті?

Знаємо, що ви належите до “Тих, що греблі рвуть”.

*Я праведно своє життя вела,
Згідно із законами жила,
І чотирнадцяту точку зберегла,
Гріха ніякого не вчинила*

*Я не лише “Готуйсь” редагувала,
В “Пластовім Шляху” зніми робила,
Та й в “Проміні”, в “Нових Днях” писала.
Союз Українок і волинян любила.*

*В Пласті тисячі листів писала,
В школі літературу вчила,*

*Я не гуляла, не бенкетувала,
На пекло я собі не заслужила.*

*Я цього бенкету теж не хотіла,
Про думку мою навіть не спитали,
А що я при цьому столі засіла,
Бо мене сюди насильно взяли.*

*Тепер тут сиджу та й думку гадаю,
Невже ж я теж на такий стиль зійшла?
Я вдома так багато праці маю,
Чому я взагалі сюди прийшла?
Слухати цих двох “Карпатських Вовків”,
Як плетуть тут ці всі небиліці,
Це ж не поважно для зрілих пластунів,
Думати лишень про “фан” і всякі дурниці.*

Привіт від “Пластового Шляху” пл. сен. Тоні Горохович

З нагоди Вашого радісного Ювілею бажаю висловити Вам від імені співробітників “Пластового Шляху” наш щирий подив і гратуляції за Ваш великий персональний вклад у життя Пласту, виховної системи і нашої спільноти взагалі.

Ми з подивом гляділи, що Ви майже все з лагідною усмішкою вповняли по вінця Ваші дні послідовною і творчою працею для нас усіх у Пласті, а особливо у пластових журналах. Мені виглядає, що Ви заповнили ту прогалину по св. п. пластовій провідниці Цьопі Паліїв та додали свого власного запалу. Ми дякуємо Вам за таку щирі співпрацю, поради, якими Ви обдаровували всіх. Ви все були готові допомагати ближньому. Ми навчилися від Вас багато, бо Ви у своїй скромності посідали прекрасний глибокий ум, широкий засяг зацікавлень і практичних знань, а при тому маєте сильне, велике і шире серце та охоту ділитися Вашими знаннями і досвідом про скарби Вашої культури, літератури та історії.

Помимо Вашої лагідності, Ви посідаєте також трошки того, що про це говорила ще одна славна волинянка — Леся Українка — саме “одержимість”, якої нам інколи так дуже бракує.

Вже сьогодні Ви маєте поважні сліди своєї праці не тільки у серцях і пам'яті багатьох наших молодих людей, які перейшли Вашу школу українознавства та пластування, Ви маєте конкретні сліди в журналістиці, публіцистиці, літературі і науці, конгресах, радах і конференціях тощо. Хтось це у майбутньому з великою користю прослідить.

Я переконаний, що глибоко у Вашому серці й душі ви почуваетесь щасливою

людиною, бо заповнювали Вашу книгу дотеперішнього життєвого змагу працею, любов'ю, радісною посвятою, ентузіазмом і послідовністю та характерною Вам сумішкою на обличчї навіть у трудні моменти життя.

Щастя Вам, Боже, на многи-многі літа!

Пл. сен. Володимир Соханівський за "Пластовий Шлях"

Дорога пані Тоню!

Я дуже зрадів, як довідався, що українська громада складає Вам вже задовго належну подяку. Ви передаєте. Вашу любов до українського народу та любов до самого життя багатьом людям, а особливо молоді.

Я хочу скласти Вам подяку від одного пластуна — Вашого курсанта, в якого Ви пробудили дух до української літератури та пластування. Мені дуже сумно, що не зможу бути з Вами на цьому святі, та знайте, що я є з Вами моїми думками у цій щасливій і великій хвилині.

Даблін, Ірландія.

Завжди вдячний Юрко Гуцуляк.

Дорога пані Тоню!

Як один із соток студентів, що їх ви вчили та виховували на Українських Курсах при Свято-Миколаївській Церкві, вітаю Вас із ювілеєм Вашої громадської діяльності. Помимо наших бешкетів та перебивань ходу лекцій у клясі, Ви в нас прищепили любов до книжки та літератури. Ви передали чар української духовости та гиркість переживання найгірших людських трагедій. Завдяки Вашому контактіві з сучасними українськими письменниками в Україні та у світі, Ви передали ту живучість нашої літератури, яку самому студентіві без унапрянення тяжко знайти.

Сердечно дякую за Ваші всі зусилля!

Ваш Марко Янішевський.

"Мова народу, — є найкращий квіт, що ніколи не в'яне й вічно розвивається, цвіт усього духовного життя, яке починається далеко за межами історії. У мові одухотворюється весь народ і вся його батьківщина; у ній перетворюється силою народного духу в думку, в картину й звук небо вітчизни, її фізичні явища, її клімат, її поля, гори й долини, її ліси і ріки, її бурі і грози — весь той глибокий сповнений думки й почуття голос рідної природи, який промовляє так гучно в любові людини до її іноді суворої батьківщини, який висловлюється так яскраво у рідній пісні, у рідних мелодіях у вустах народних поетів".

К. Д. Ушинський.

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

Шановна редакціє!

Вчора прийшло поштою найновіше (ч. 1 за 1989) число "Пластового Шляху". Прочитав я його з великими надіями "від дошки до дошки", але ж залишився якимось з почуттям несповнення, незадоволення..., почуттям "я це вже бачив і чув".

Чому? Переглядаючи число ще раз і ще раз я бачу переважно статті, які могли бути появитись в "Шляху" 5, 10, 15, а то й 20 років тому... Невже ж нічого не змінилось в світі? Правда, є в журналі "Звернення" від дисидентів і від Є. Сверстюка, як теж передрук з "Гомону України" повідомлення про створення Українського Християнсько-Демократичного Фронту. Але ж це, так би мовити, випадкові додатки, "з останньої хвилини"... Чи ніхто з **пластунів** не зміг нічого написати про ті епохальні події, які відбуваються сьогодні в Україні?

Хотілось би прочитати "**пластову**" реакцію на ці події: коментарі, здорову дискусію, аналізу, напрямні, "офіційну лінію" Пластового Проводу: що це все означає? Яка прогноза на майбутнє? яке значення цього, що діється тепер, на українську історію, на українську культуру, на національну свідомість на Рідних Землях, на українську діаспору? Як ми до того всього маємо ставитись, як реагувати, що робити, як ми можемо допомогти нашому народові в цей критичний момент його історії?

Від маленької дитини нас вчили в Пласті, в українській школі, в родині, в церкві — "ти маєш бути готовий прийти з допомогою Україні, коли на це прийде пора, коли буде потреба..." Ця **пора прийшла**, потреба є. Що ж ми робимо, як допомагаємо? Чи ми лиш **колективно** стоїмо з роззявленим ротом і дивуємось, що діється?

Можливо, Пластовій Організації не є побажано **офіційно** щось активного робити, щоб не пошкодити їм там. Можливо, десь там, "на вершинах ГПБ і КПС-ів ці справи обговорюються... Але що ж ми, в терені, про це все знаємо? Чому наш "Орган Пластової Думки" про ці справи мовчить? Чому сторінки "Пластового Шляху" не є вщерть виповнені дискусією на ці теми?

А в міжчасі — життя не стоїть на місці, події котяться. Сотні наших сеніорів, старших пластунів, юнацтва, а то й новацтва відвідує Україну і бере участь, активно чи пасивно, в її змаганнях. Ще інші тисячі наших членів зустрічаються з гостями з України — і то не лиш дисидентами, але й з офіційними представниками уряду. Десятки з нас активно співпрацює з Рухом, чи з Товариством захисту Української Мови. Одиниці везуть в Україні книжки, пресу, а то й комп'ютери тощо. За останні два місяці в офіційній пресі в Україні появились щонайменше чотири листи від різних пластунів із ЗСА — на теми, про які й згадки там не могло бути ще лиш два роки тому... Пластові курені на свою власну руку плянують і переводять різні акції, щоб включитись в цей великий "Рух". Але це все нескоординоване, часто небдумане, може й недоцільне. Кожний з нас чекає на якісь інструкції від нашого Проводу, чекає на кінець вакууму, який заіснував...

Пласт мав колись відповіді на всі наші ідеологічні потреби. Де він сьогодні, коли нам тих відповідей так потрібно?

Щирий привіт! СКОБ!

Любомир Онишкевич.

P. S. В залученню посилаю Вам відбитку статті на цю тему, яка появилася в нашому курінному листку дружнього зв'язку "Аву" — може Вам буде цікаво.

В ОБОРОНІ ПЛАСТОВИХ ПРИНЦИПІВ

Старша генерація, що ще пригадує передвоєнні часи, твердить, що Пласт на еміграції далеко не той, що був на рідних землях. Бракує йому давньої дисципліни, точності і обов'язковості. Пластуни ігнорують пластовий закон там, де їм забороняється курити і пити. Я був свідком такої розмови між пластунами у минулім році: "Його вже давно повинні були усунути із Пласту. Таж він курить навіть у пластовій домівці", — "О, ми не можемо його усунути. Він є виховником і ми не маємо ким його заступити". Гарний виховник!

Провід повинен заздалегідь передбачувати такі несподіванки й мати в запасі кількох вишколених виховників, щоб ними на випадок потреби міг замінити тих, що на свій пост не надаються.

Виправлення послабленої дисципліни можна легко перевести, але провід не сміє дивитись через пальці навіть на найменші провини. Пласт є елітарною організацією і в нім має все грати так, щоб ми були взором для інших організацій.

Гірше є з питтям. На жаль, тут відіграє погану роль наша традиція. Ми часто чуємо й читаємо, що наші козацькі діди багато "пили і ворогів били" і стараємося їх наслідувати. А наслідуємо лише їх погану сторінку і п'ємо. Було би далеко краще, якби ми старались наслідувати їхню бойову одчайдушність. Та ніхто з нас на еміграції не переходив військового вишколу і коли б нам прийшлося завтра давати зброю поміч батьківщині, то перед нами ще одні "Крути". Військові власті країн нашого поселення приймуть нас радо до своєї армії. Тому стараймося використати ту можливість і не вдовольняймося звичайним вишколом, але здобуваймо старшинські дипломи, щоб у слушний час кожний з нас міг провадити до бою полки, а то й дивізії. Трохи більше козацького бойового духа! Добре вишколений воjak буде у майбутній війні почувати себе певніше на фронті, ніж цивіль в запллі.

На тлі пиття дійшло останніми часами до немилого конфлікту. Курінь Червоної Калини влаштував минулого року карнавалові вечерниці, і на них подавано алкоголеві напитки. Про це згадав з несмаком і згіршенням друг Микола Грушкевич, Войнарівець у статті п. заг. "Пити чи не пити?" (останнє число Пл. Ш. за 1987 р.), а на неї гостро зареагували організатори вечерниць у своїй статті п. н. "Напасть на гладкій дорозі" (Пл. Ш. ч. 1 за 1988 р.).

Характеристичне, що організатори вечерниць стараються не так себе оправдати, як радше повести сильний протинаступ проти Грушкевича — мовляв, як він смів про це писати?! Та це ж образа Куреня Червоної Калини і його членів, поважних громадян з високою освітою, адвокатів, лікарів, високих урядовців тощо. Говориться про те з такою себепевністю, немов би пластуни з високою освітою не потребували числитися з пластовими вимогами. Думаю, що ті високі пластові дигнітарі повинні більше, як хто виявляти респект для пластових приписів, щоб служити добрим приміром пластовому загалові.

А найгірше, що автори "Напасті" вибиваються поза пластовий стиль і живають образливих зворотів, що між пластунами не повинно мати місця.

Приписів про заборону курення і пиття не встановлено до пластових вимог для чиеїсь примхи, але, щоб у Пласті виховувати новий люд: здорових, сильних, мудрих та національно свідомих громадян, відпорних на труди і невигоди, здібних стати в обороні прав нашої спільноти.

Друг Грушкевич мав повну рацію, коли у своїй статі згадав про речі, які у пластовім гурті не повинні мати місця. Думаю, що у справу повинна вглянути Головна Пластова Старшина та сказати своє остаточне слово.

РЕЦЕНЗІЇ

"БАТЬКАМ ПРО ПЛАСТ"

Оце недавно тому вийшла в Торонті другим накладом невеличка, дуже чепурненька й ілюстрована 48 сторінкова, розміром 5½ x 8½ інча, книжечка з рамени попередньої КПС Канади, а останнє доповнене видання ГПБ п. н. "Батькам про Пласт". Її автором є один з провідних новацьких виховників міжкрайового масштабу, дуже добрий і спостережливий обсерватор, здібний і ефективний комунікатор з прекрасною дозою природного гумору.

Побачивши цю книжечку і перечитавши її "одним душком", я дивувався, що така вартісна річ, такий добрий інформатор про Пласт, пластування та інші цікаві речі для батьків, які мають чи бажають вписати своїх дітей до нашої організації, лежать на полицях. Книжечка ця не говорить тільки про красу і дружність пластування, таборування, мандрівництво. Вона говорить також і про обов'язки, все так, як воно в дійсності є, без фальшивої пропаганди. Ця книжечка може дуже улегшити станицям поширити правдиві інформації й знання про Пласт. Давніше люди бачили й обсервували пластову діяльність тоді, коли Пласт брав участь у різних громадських починах, святкуваннях чи зустрічах. Це звичайно вистачало, щоб заохотити батьків вписувати своїх дітей до Пласту. Тепер дещо змінюється, тому нам конечно поширити цю книжечку між громадянством, молодими батьками, щоб наша організація й надалі росла, розвивалася та формувала характери, життєздібність і зарадність наших молодих людей.

Книжечка має такі розділи: вступ, коротка історія українського Пласту, ідейні основи виховання й мета Пласту, організаційна схема, засоби виховання, однострій, відзнаки, прийняття до УПН, виховники і хто може ними бути, українська мова, школи і пластова преса, Пластприят тощо. Ілюстрації, тобто знімки є добрі, виразні та справді подають цікавий візрєць пластування. Другові Іванові Франіву треба справді щиро пограталювати за його так цінний вклад у живучість Пласту, за його талановито і ефективно написану книжечку. Я певен того, що, якщо б кожний станичний був поінформований і бодай переглянув ту книжечку, то в скорому часі треба було б третього видання. Книжечка є так мудро і розсудливо написана, що вона підходить до всіх країн світу, де живуть наші люди.

Володимир Соханівський.

ПРОХАЄМО ВАС

Виповнити і вислати Вашу "Дружню Пластову Допомогу" до Пластового Видавництва на адресу: PLAST PUBLISHING INC. 2199 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6S 1N2, Canada.

Ваша допомога може бути у формі датку на:

1. "Залізний Видавничий" Фонд \$
2. Фонд "Історії Пласту" \$
3. Фонд "Неперіодичних Видань" \$
4. Фонд "Сірого Лева" \$
5. Пресовий Фонд \$

На датки в сумі \$10.00, або більше, Пластове видавництво буде видавати посвідки для приходового податку (Income Tax).
Ваша адреса (латинкою):

Пояснення Фондів:

1. "Залізний Фонд" — тільки відсотки з інвестицій можна вживати на видатки Видавництва.
2. Фонд "Історії Пласту" — цей фонд призначений виключно на видання історії Пласту.
3. Фонд "Неперіодичних видань" — призначений на видання неперіодичних видань.
4. Фонд "Сірого Лева" — це резервовий фонд, який служить як резерв в час фінансової кризи, щоб запевнити тяглість пластових журналів.
5. Пресовий фонд — допомагає у веденні і фінансуванні пластових журналів і пластових видань.

ДРУЖНЯ ПЛАСТОВА ДОПОМОГА ВИДАВНИЧИМ ФОНДАМ ПЛАСТУ

Дорогі подруги і друзі!

Пишемо до Вас під тиском дуже важливих та пекучих проблем, а саме проблем пластових журналів, пластових видань та пластової преси. Ми всі, пластуни, добре знаємо, яку важливу виховну роль відіграють пластові журнали та видання. Вони неначе наше сумління, наша душа чи совість, які заклинають нас до пластового стилю життя та пластової одности, зберігають рідну мову і традиції.

Існування та розвиток Пластового Видавництва є загрожений серйозними фінансовими проблемами, як рівно ж і браком охочих співробітників та дописувачів до наших журналів. В минулому, Пластове Видавництво, в часі фінансової кризи завжди могло опертись на Видавничі Фонди. Одначе, за останні кілька років ці фонди дуже зменшилися, бо треба було вживати їх на щоденні видатки Видавництва. Причини різні: занизькі оплати, залежності передплатників, інфляція. Ці пластові видавничі фонди треба відбудувати, бо без відповідної фінансової резерви, Пластове Видавництво не зможе як слід вив'язатися зі своїх обов'язків та не зможе запевнити постійне видання пластових журналів.

Звертаємося до Вас, Подруги і Друзі, по дружню пластову допомогу. Допоможіть нам поставити пластові журнали на їх належному рівні. Включіться в акцію популяризації пластових журналів. Присилайте Ваші дописи чи конструктивну критику, а головно, включіться в акцію відбудови пластових Видавничих Фондів. Без Вашої фінансової допомоги ледве чи можна буде вдержати пластові видання на рівні, який личить Пластові.

На датки в сумі \$10.00, або більше, Пластове Видавництво буде видавати посвідки для приходового податку (Income Tax).

З пластовим привітом,

СКОБ!

Пл. сен. Микола Юник
Діловод Пластових Видань

Пл. сен. Олесь Марченко
Крайовий Булавний УПС Канади.

ОГОЛОШЕННЯ

Дирекція Пластового Видавництва звернулася до членів УПС із закликом про пожертви на пластові видання. Першими відгукнулися ось такі жертводавці:

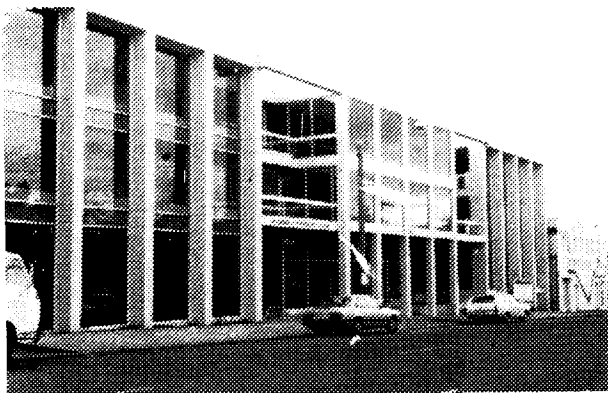
\$200 — М. Наконечний;
\$100 — Ю. Бабій, І. Войчишин, П. Саварин, В. Соханівський;
\$75 — М. Антонишин;
\$60 — Т. Герчак;
\$50 — Н. Головата, В. Радь, В. Мончак, В. Юник, Я. Заставний, С. Залозецький;
\$40 — О. Федейко;
\$30 — Б. Казимира, С. Кушнір;
\$25 — В. Гавришків, Р. Бойко, К. Кунда, О. Марченко, Б. Миндюк, М. Саварин;
\$20 — Я. Еліїв, Р. Самотулка, М. Лоза, М. Павлишин;
\$15 — А. Гладилевич.

Склали пожертви 26 пластових сеніорів на суму \$1380. Крім того, надійшла пожертва і від Північної Кредитової Спілки Вінніпегу — \$500. Тож разом досі вплинуло \$1880.

Жертводавцям від Дирекції Пластового Видавництва сердечна подяка за вияв пластової постави, що поспішили з допомогою. Дуже будемо вдячні усім тим Подругам і Дружям, які підуть за прикладом першунів. Дирекція дуже потребує Вашої співпраці, розуміння потреб Пласту щодо забезпечення його членства необхідним друкованим словом.

Зокрема вдячність наша велика для Північної Кредитової Спілки Вінніпегу за прихильність до Пласту.

Дирекція Пл. Видавництва.

Кооперативний Дім в Мельборні, Австралія.

Зміст

ПЛАСТОВЕ ВИДАВНИЦТВО
ВІСНИК

РЕДАКЦІЙНА СТАТТЯ

В. Соханівський: Рік української мови 1

СУЧАСНА УКРАЇНА

О. Гаврилюк: Невже відродження Пласту в Україні? 4

Старий Вовк: Лист до редакції (події в сучасній Україні) 6

Юрій Бадзьо: У центрі Європи — Чорнобиль 10

ПЛАСТОВИЙ КОНГРЕС ТРЕТІЙ

О. Гаврилюк: ПКТ: і що далі? 17

У. Пелех. Чудова сімка... з Києва 22

ДО ІСТОРІЇ ПЛАСТУ

М. Бажданський: Український Пласт в Дітроїті 24

ВДЯЧНА ПАМ'ЯТЬ КНИГОЛЮБАМ І ТРУДІВНИКАМ

Прощання Стефана Яворського з книгами 31

Особливе відзначення пл. сен. Романа Павлишина 32

У ПОШАНІ ТИМ, ЩО ВІДІЙШЛИ

А. Горняткович: Доля Петра Івановича Франка 35

Л. Храплива-Щур: Шляхом Чорної Низинки 37

А. Гладилевич: Участь св. п. пл. сен. Омеляна Кушніра у пластовому житті в Монреалі 39

Вияв вдячності за пластову і громадську активність Л. Храплива-Щур: В одну зимову неділю... 42

І. Франів: Імпреза вияву вдячності і признання у Торонті 51

В. Соханівський: Привіт 57

Ю. Гуцуляк, М. Янішевський:

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

Любомир Онишкевич, В. Максимець: В обороні пластових принципів 59

РЕЦЕНЗІЇ

В. Соханівський: Батькам про Пласт 61

ОГОЛОШЕННЯ

Дружня пластова допомога видавничим фондам Пласту 63